

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 18-19 (6859-6860)
1998 йил 10 март, сешанба

Сотувда эркин
нархда

БАҲОР КЕЛДИ, ҲАММАЁҚ ИСИБ КЕШДИ...

Салом уз газетамиз! Ҳар сешанба кунда сени қулимизга олиб, бир ҳафта давомида топишмоқларга жавоб топиб, бошқотирмаларингни ечолмасак, «ечиб беринг», — деб онамларга чопиб, дадамларга саволлар ёғдириб юрибмиз. «Ғиждувонга кетамиз», — деб туради уқишдан буш кунларимизда биринчи синфда ўқийдиган Сухроб укам ва боғчага қатнайди-

ган синглим Севара. Чунки Бухорода уйлар кенг, ҳовли майдонлари катта! Маза қилиб варрак учирш, эртадан кечгача болалар билан қувлашмачоқ уйнаш мумкин! Менинг онамни купчилик танийди. Керамика заводида бош рассом бўлиб ишлаганлар. «Муштум» журналида ҳам Нодира Мухамедова — онам чизган суратларни купчилик курган. Энди мен

онамга уз газетамиз учун расм чизиб беринг, — дейдиган бўдим. «Ишламай сизларни тарбиялаб уйда утирибман», — деманг. «Сиз чизинг, газетамиздагилар албатта чизганларингизни чиқаришади», десам: «Бупти, энди мен фақат «Тонг юлдузи» учун суратлар чизаман», — дедилар.

Сенга «Оймома боғ» китобидаги бир шеърга онам чизган суратни юбордим. Илтимос, эълон қил!

Баҳор келди, ҳаммаёқ исиб кетди.
Варрагимни шамоллар узиб кетди.
Маза қилиб учаман аргимчоқда.
Ниначи-ю капалак билан боғда.
Ойим «иссиқ кийин» деб уришмайди.
Совуқ сув ичмагин деб туришмайди.

Ҳатто юришим мумкин яланг оёқ.
Гулларга тулиб кетди ҳаммаёқ—боғ!
Баҳор! Баҳор! Баҳор! — деб вақтим чоғ.

Руслан МИРЗАЕВ,
Мирзо Улуғбек
туманидаги 27-мактаб
ўқувчиси

Таҳририятдан: Русланинг мактубидан жуда руҳланиб кетдик. Ахир болалар тарбияси билан банд бўлиб уйда ўтирган оналар кўп-ку бизда! Азиз оналар! Сизнинг ўзингизга хос «алла»нгиз, ривоятингиз, эртагингиз, қўл хунарингизу чизган суратларингиз республикамиз болаларига ҳам маънавий завқ, шавқ берсин! Хатларингизни кутамиз. Чунки оналар РОСТни ёзишади, РОСТ гапиришади. Шунинг учун ҳам ҳаммаша ҳақиқат — оналар тарафиладир!

Фурур

ТЕНГИ ЙЎҚ ЎЛКА

Менинг исми Юлдуз. Поп туманидаги 35-урта мактабнинг 11-синфида ўқийман. Мактабимиз атоқли шоир Гафур Гулом номида. Унда бир ярим мингта яқин бола таълим олади. Мактабимизга Маҳаматжон Маҳмудов раҳбар бўлиб келганидан сўнг жуда кўп ўзгаришлар бўлиб ўтди. Аввало мактабимизнинг ташқи қиёфасини ўзгартирдик. Келиб курсангиз шаҳар мактаблари билан бемалол бас бойлашади.

Ўзи бошлангич синфларда жадаллаштирилган синфларимиз мавжуд эди. Бу ўқув йилидан бошлаб юқори синфларда чуқурлаштирилган синфлар ташкил қилинди. Она тили, математика, чет тиллари каби чуқурлаштирилган синфларда ўқиш ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Бунинг учун аввало уша фанларни чуқур ўзлаштириш керак.

Мен ҳам ҳар йили бошқа мактабдошларим қатори фан олимпиадаларида иштирок этаман. Бу йил она тили ва адабиёт фани бўйича утказилган вилоят олимпиадасида фахрли уринни эгалладим. «Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир» мавзусидаги иншолар кўрик-танловида ҳам мунтазам иштирок этаман. Мақсадим, мактабни битиргач, Низомий номли Тошкент педагогика олийгоҳига ўқишга кириб, келажакда ўқитувчи бўлиш.

Мен уз улкам, мустақил Ўзбекистоним билан фахрланаман. Бундай жаннатмакон улка ер юзининг ҳеч ерида булмаса керак, деб уйлайман. Менинг акам, таниқли рассом Ортиқали Қозоқов Туркия, Германия каби чет мамлакатларга бориб келдилар. Акам ҳар доим у мамлакатлардаги ажойиб саргузаштлари ҳақида гапирганларида «барибир Ўзбекистон тенги йўқ улка», — дейдилар. Шундай дамларда шу юртда тугилганимдан гурурланиб кетаман.

Юлдуз ҚОЗОҚОВА,
Наманган вилояти,
Поп туманидаги
34-урта мактабнинг
11-синф ўқувчиси

Барчамизни дунёга келтириб, бошимиз устига кеча-ю кундуз паноҳ бўлиб яшаётган оналаримизни, опа-сингилларимизни ва тенгдошларимизни аввалом бор қутлуг айём — хотин-қизлар байрами билан қутлайман.

Оналаримиз бир қуллари билан дунёни, иккинчи қуллари билан бешикни тебратар эканлар. Онамиз-офтобимиз. Биз Оналаримизни ҳар доим қадрларига етишимиз керак. Бироқ, Оналарнинг қадрига етмайдиган қизлар ҳам бор. Келинг, мен Сизга бир воқеани айтиб берай:

Бир куни кучадан утиб

бораётим, бир таниш қизнинг бақириб гапираётганини эшитиб қолдим. У онасига янги

ОНАЛАРНИ ҚАДРЛАНГ, ҚИЗЛАР!

кийим олиб беринг, кечкурунги синфдошларим билан буладиган утиришда нима кияман? — дерди. Эртаси куни шу қиз билан учрашиб қолдим. У бўлса кечаги қилган ишини менга худди бир қахрамонлик қилгандай айтиб берди. Мен: «Нотўғри

қилибсан, оингдан узр сура», — дедим. У бўлса: «Энди сен қолувдинг, менга ақл ургатмаган», деб лабини бурди.

Уртоғимнинг беодоблигини кўриб, юрагим эзилиб кетди. Баъзилар билиб-билмай оналарини хафа қилиб қуядилар. Келинг, азиз тенгдошлар. Оналаримизнинг қадрига етайлик. Ахир биз ҳам бир кун Она буламиз-ку! Оналарга қизининг бир оғиз ширин суздан, чиройли одобидан булак яна нима керак ахир?..

Ашурбу ШЕРТОВА,
Тошкент вилояти,
Бўстонлик туманидаги
36-мактабнинг 11-синф
ўқувчиси

Ўсмир ва қонун

Файласуф И. Гердер: «Жазо эмас, жиноят шармандаликдир» деганда қанчалар ҳақ. Баъзида қизиққонлик, жазавога тушиш ёки тўрт-беш сўм эвазига ўғирликка қўл уриш қимматга тушишини ўйлаб ҳам кўрмаймиз. Мактабдошлар юзига қараш қанчалар оғир. Ота-онани иснодга қўйишчи? Ростгўйлик, тўғри сўзлик ҳаводай гап. Уларсиз нафас олиш мумкин эмас. Демакки, ўзини ҳурмат қилган бошқаларни ҳам ҳурмат қилади.

Мамлакатимизда ҳуқуқий демократик жамиятни барпо этиш йўлида қатор жазо андозаларига мос қонунлар қабул қилинмоқда, ислоҳ этилмоқда. Юртбошимизнинг фуқароларни ҳуқуқий маданияти ва билимини ошириш тўғрисидаги сўзлари барчамизга тааллуқлидир. Зеро, қонунга итоат этган шахс энг кучли одамдир. Шу ўринда айрим тенгдошларингизнинг жиноят кўчасига қандай кириб қолганлиги ҳақида фикр юритишни лозим топдик.

Ўз уйини тунаган бола

Илҳом илгакда осилиб турган отасининг шимига кузи тушди-ю бесаранжомланди. Аввал тевааракка олазрак қараб кўйди. Ҳеч ким йўқлигидан юраги ҳоврини босди. Бир сапчиди-ю илгакдаги шимни олиб, чунтагига қулини тикди. Епирай, қулига бир даста пул илашди. Шимни уй бурчагига улоқтирди. Сўнг у турдаги сандиқ тарафга «юриш» қилди. Сандиқни очган эдики, пул тахламла-

Отасининг боласи...

Шунақаси ҳам буларкан-да. Абдумурод ака ўгли Пардабойни хужалик бурдоқчилик фермаси тарафга етаклади. Атрофга тун қуланкасини ёйган. Ферма теваарагида зог кўринмайди. Бир бош сигир якка утлаб юрибди.

— Қани, отасининг боласи, қанддақ урик донаси, шу сигирни ҳовлимизга қувиб борчи! — дабдурустдан гап қотди ота.

тик боқолмай қолди. Номусдан ортиқ оғир жазо йўқ экан.

«Ўғригина укам»

Бозор Ражабов Дехқонобод туманидаги Ўзбекистон номли мактабнинг 8-синфида ўқийди. Интизомсизлиги билан мактабда рекорд урнатган. Китоб деса иситмаси чиқади. У мактабдан қайтиш чоғида ҳовлима-ҳовли дайдиб келарди. Гулсара Панжиеванинг уйида ҳеч ким йўқлигидан хушёр тортди. Иккиланмай уйга кирди-ю дуч келган

ЖАЗО ЭМАС, ЖИНОЯТ ШАРМАНДАЛИКДИР

рени кўриб хуши учди. Аммо ҳаял вақт утгач тахлам пуллари умариб кучага чиқмоқчи эди, дарвоза ёнида отасига дуч келиб қотиб қолди. Ота уелига эътибор бермай индамай дахлиз тарафга утиб кетди. Ошиги олчи бўлган Илҳом пулнинг ярмини кучага совуриб кечкурун уйга қайтди. Уйда отаси туполон қилиб, пуллари йўқолганлигидан жавварди.

Хуллас, милиция ходимлари ушбу галвага аралашгач, ўғрини топишди. Илҳом ҳам уз айбига иқрор бўлди. Ҳар қандай жиноятга жазо белгиланган. Таллимаржон кўрғонидаги хунар техника билим юрти ўқувчиси Илҳом Холмуродов отасини тунаб, унинг 95 минг сўмини ўғирлагани учун Ўзбекистон республикаси жиноят кодексининг 169 моддасининг 4-қисмидаги А-банди билан айбдор топилиб, суд ҳукми билан 5 йил озодликдан маҳрум этилди. Аммо унга 2 йил синов муддати берилди. Қилмиш-қилдириш.

Пардабойнинг лаби осилиб, отасига анграйиб қаради.

— Намунча анграясан, ўғил боламисан, — жеркиди отаси.

Пардабой елкасини учирди-ю мол бозордан қайтаётгандай сигирни қувиб солди. Тўғри сигирни оғилхоналарига олиб бориб қамади. Сигирнинг эгаси Аҳмад ака Каримов ҳам пухта киши экан. Сигирим йўқолди дея участка вакили билан ҳамма ҳовлиларга буйлаб чиқди. Охири Абдумурод Назаровнинг оғилхонасида боғлиқ сигирга кузи тушди. Эгасини таниган жонивор мўнграб юборса буладими?

Пардабой ўғрилигини яширмади. Унга Нишон тумани суди томонидан жазо белгиланди. Унинг ўқувчилиги ҳисобга олиниб, вояга етмаганлар билан ишлаш инспекциясида тарбияси оғир болалар рўйхатига номи тиркалиб қўйилди. У тумандаги Майна Ҳасанова номли мактабда ўқийди. Синфдошлари юзига

нарсаларни итқитиб-отиб қовлашга тушди. Охири гилам тахламлари қатига қистирилган 1200 сўмни олиб чунтакка урди. Уйдан чиқишда стол устидаги қул соатни олишнинг унутмади. Аммо уй эгасини рўпара чиқишини кутмаганди.

Бозорбой суд томонидан 5 йилга озодликдан маҳрум этилди. Аммо унинг ўқувчилиги ҳисобга олиниб, 2 йил синов муддати берилди. Судда қатнашган Гулсара опа унга қарата туриб: «Ўғригина укам-а» деганда залдагилар кулиб юборишди. Бозорбой бошқалар қалбига озор берганидан пўшаймон-да. Ишқилиб, бугегига қингир ишга қул урмасин-да.

Э. МИРЗАҚОБИЛОВ,
Қашқадарё вилояти Ички ишлар бошқармаси ВЕН инспектори, милиция майори.

Ў. ХАЙДАРОВ,
—Бошқарма матбуот гуруҳи катта инспектори, милиция капитани

ЗАРГАРЛИК

Ўзбек заргарлиги жуда қадимий тарихга эга. Унга ибтидоий жамоа даврида асос солинган. Археологик топилмалардан маълум бўлишича эра-мизгача булган биринчи асрдан бошлаб Айритом, Афросиёб, Далварзинтепа, Холчаён, Болаликтепада чиройли ҳайкаллар, девор безаклари заргарлик ривожланганлигини кўрсатади. IV—V асрларда заргарлик буюмлари кам ишланган. Улар тош, шиша, пасталардан қилинган. Масалан, Хоразмда пишадан қилинган шер ва қурбақа шаклидаги мунчоқлар топилган. Болаликтепадаги топилмада V аср охири VI аср бошларида ишланган деворий расмда аёл кишининг қулоғи ва бармоғида заргарлик тақинчоқлари тасвирланган. Баъзи бир эама манбаларда ёзилишича XIV аср охири XV аср бошларида Тошкент заргар Бухоро яқинидаги Таван шаҳрида яшагани, булардан ташқари Хусайннинг ўғли Муҳаммад заргар, XV асрнинг иккинчи ярмида яшаган уста Али заргар, Хужа Султон Хусайн заргар, Хужа бобо Дустининг ўғли Хужа Ҳасан заргар номлари би-

Талаба дарс ўтади

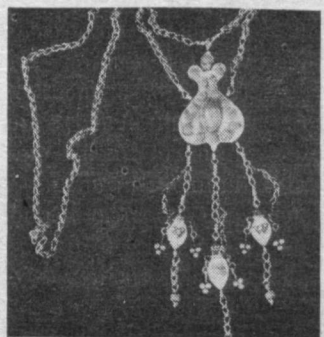
зга маълум. XVI асрда ишланган кукрак безак заргарлик буюмлари фақат деворий расмлар орқали етиб келган.

XIII—XIV асрларда заргарлик буюмларида купинча ҳайвонлар тасвирланган. XVI—II асрда мўгул босқинчилардан сўнг биринчи олтин тангалар, заргарлик буюмлари ишлаб чиқарила бошланди. Қурол-аслаҳалар ажойиб қимматбахо тошлар, шиша, билтур, кумушдан безатилган.

XIX—XX аср бошларида Хива, Бухоро, Қўқон, Самарқанд, Қарши, Шаҳрисабз, Тошкентда уста заргарлар бўлиб, улар махсус маҳалла-маҳалла бўлиб яшаганлар. Шунинг учун заргар маҳалла (заргарон) деб юритилган. 20 дан ортиқ заргарлар дукони булган. Қўқонлик уста Мазсуд, андижонлик уста Ойберган, Тошкентда С. Бобожонов, уста Самғиддин, уста Миржалил, А. Шоисломов ва бошқалар уша давринг моҳир заргарларидан ҳисобланганлар.

1975 йилда халқ бадийи касб хунари тўғрисида эълон қилинган қарор катта аҳамият касб этди. Бу қарордан сўнг купина заргарлик корхоналари қайтадан очилди. Устахоналар кенгайтирилди. Бугунги кунда халқимизнинг заргарлик буюмларига булган эҳтиёжи яна ортиб бормоқда. Бу эҳтиёж заргарларимиз масъулиятини янада оширади.

Аҳмаджон ТОШЕВ,
К. Бехзод номидаги
миллий рассомчилик
ва дизайн институти
талабаси

ТАБИАТ МАЛАГИ

Мунча соғинтирдинг, мунчалар,
қузим,
Наҳот босган йулинг шунчалар узун,
Сени қутганларга тилайман тузим,
Марҳабо, келақол, дилбар
Наврузим!
Ариқлар лабида хушбўй ялпизлар...
Толбаргак тақибди шўх-шодон
қизлар,
Урик гулларига ошuftа кузим -
Сенинг йулларингда, дилбар
Наврузим!
Шоирлар таърифинг сўйлашганида,
Ҳофизлар мадҳингни
қуйлашганида,
Соғинчдан саргайиб урганган узим,
Садаганг кетайин, дилбар Наврузим!
Элдаги мурувват, эътиқол, иймон,
Меҳрни ҳар лаҳзанг қилур имтиҳон.
Шунданми тавсифга ожиздир сузим,
Тавсифи бетимсол дилбар
Наврузим!
Кафтингда маъмурлик уругин
тутиб,
Хушнуд одимлайсан гамни унутиб,
Демакки, бут булур бу йил
ризқ-рузим,

Саховат пешаси, дилбар Наврузим!
Боғларда яйрасин угил ва қизим,
Эрка насимингга тугайин юзим,
Не бахтки, сендадир иқбол
юлдузим,
Табиат малаги - дилбар Наврузим!
1992 йил, 17 март.

ИСТИҚЛОЛ ҚЎШИҒИ

Юрак, талпин самоларга бўлиб
каптар қанот қоққил,
Қулоқ тут хуш садоларга жаҳон
аҳлига бир боққил,
Бутун узбек элин қутлар «Сен ҳам
озод диёрсан» деб,
Ватандин мосувларга атаб бир
жуфт чироқ ёққил.
Адолат истаб ажодлар дили садпора
булмишлар,
У чоғ дорга, қиличларга, кишанга
ёра булмишлар,

Яхшилик ҳеч қачон ўлмайди. Аксинча
заминлару замонлар, даврлару-даврон-
лар оша мангу яшаб қолаверади.

Қадри Наримон бобо! Биз сизни жу-
даям яхши кўраимиз. Бетоблигингни
эшитиб қаттиқ изтиробга тушдик.
Чунки ҳали сиз бизга кўп шеърлар ёзи-
шингиз керак. Мана, қаранг баҳор кел-
япти. Баҳорнинг беғаразлиги, беғубор-
лиги сизга ўхшайди. Сизга яхши аён:
инсон узоқ, жудаям узоқ ўсади. Она
табиат дунёга келган ҳар бир чақалоққа
ҳаёт бахш этиш билан бирга унга кучли
қувваи ҳаёл ҳам ато этади. У ўсиб
улғайган сари «бола» бўлиб, ажойиб-
ғаройиб воқеаларни тўқиб чиқаришни
яхши кўради. Эртақчилар, болалар ёзув-
чилари ҳам айнан ўшалар! Чунки улар-
нинг юраги бир умр болалигича қолади:
юлдузлараро парвоз қиладиган, ўт-
ўланлару қумурсқалар билан ўртоқ бў-
ладиган, тоғлару булутлар билан ака-
ука тутинадиган бобо «бола»лардан би-
ри сизсиз — Наримон бобо!

Гарчи жисмингиз 70 га қараб ке-

Юраклар пок, тилаклар пок,
қунгиллар эрк тилаб эрди,
Таассуфки, ёруғ кунга етолмай зора
булмишлар.
Замон келмиш мана ҳурлик, узбегим
номи ел энди,
Торобийлар, Фаробийлар, Темурлар
руҳи шод энди,
Бутун кук узра нур сочмиш Улугбек
излаган юлдуз,
Ҳазал мулкининг султони қувонгай
бир қушод энди.
Муборакбод этар юртни ажам бирла
араблар ҳам,
Бизнингдек эрка интилган эзилган,
эркталаблар ҳам.
Ҳақиқат бор: адолатнинг кўеши
порлади ёрқин,
Уни алқаб чапак чалмиш боболар
ҳам, ҳалаблар ҳам.

Шукурларким эшитдик биз эмин
элар қарорини,
Қувон қалбим, жаҳон қутлар азиз
узбек диёрини,
Само тордир нидо қилсанг, саболар
булса ҳам ҳамроз,
Сочиб солгин севинчингдан
дилигда неки борини!
1992 йил, 27 февраль.

ҚИЁМАТ ҚАРЗ

Дадажоним хотираси
Баъзида суратга боқсам бемажол,
Ипак қанотига миндириб ҳаёл.
Қалбларни тўлдириб соғинчли
ҳисга,
Етақлаб кетади олис-олисга,
Ҳар сузи гавҳару, битмас ҳазина,
Севиб эркалаган меҳрибон сийна,
Серажин чеҳраю, майин табассум -
Отам кўз унгимга келади бир зум.
Гуё деган булар шунда у ҳар гал:

таётган бўлса-да, юрагингиз ҳамон 7
ёшда қолган. Балки болалар орасида ўт-
казган умрингиз бунга сабабчидир? «Тонг
юлдузи» (Ленин учқуни) газетасида,
«Гулхан» журналинда ишлаганингизда
АДАБИЁТ деб аталмиш буюк даргоҳингиз
сўқмоқларида улоққан болакайларга гоҳ
ширин сўз ила, гоҳ хатоларини тўғрилаб
йўл-йўриқлар кўрсатиш билан болали-
гингизча қоландирсиз?

Шеърят майдонига тортинибгина
кириб келган қизалоқнинг хом-хатала
шеърчаларини ўқишдан асло зерикма-
дингиз.

Мурғак қалбларда меҳру эътиборин-
гиз билан ўт олган учқунлар энди росма-
на ижод гулханига айланмоқда. Шоги-
рдларингиз халқимизнинг ардоқли шоиру
ёзувчилари бўлиб етишганлар. Ўша бо-
лакайлар даврасида эринмай вақт ўт-
казганингизда ўзингиз ҳам ёш болага
айланиб қолган экансиз. Болалардан соф-
диллик ва беғуборликни олиб, дунёга
болаларча ишонч, очиқ нигоҳ билан қа-
рашни ўрганган экансиз. Шунинг учун

сизнинг суҳбатингизни олган ёш
ижодкор ёдида оталарча меҳрингиз
билан муҳрланиб қоласиз.

Баҳорни ҳаммадан кўпроқ севи-
шингиз, баҳор чоғида илҳомингиз тў-
либ-тошиб, ёшаришингиз бизга аён.
Оламга йўл-йўлакай гуллар улашиб,
оёқларимизга майсалар илашиб, гул-
рўмолини бошига ташлаб, нузли ман-
зилларга бизларни бошлаб баҳор кел-
моқда. Сиз севган ялпизлар ариқ бўйи-
да бош кўтарди, қизалоқлар сочиға
толбаргак тақди. Урик гулига ошuftа
кўнгилар севинчдан энтикиб
оламга боқди... Ҳа, сиз севган баҳор
келди Наримон бобо!

Юртга қут-барака, соғлиқ-омон-
лик тилаб келаётган баҳорингиз қут-
луғ бўлсин! «Омонлик-омонлик, ҳеч
кўрмайлик ёмонлик», деб ялпизни кўз-
га суртинг-у тезроқ тузалиб сафи-
мизга қайтинг. Сиз севган баҳор
каби биз ҳам гўзал ва нафис шеърла-
рингизга илҳақмиз, устоз!

«Фарзанд-оталарга бебаҳо ҳайкал.
Умил-ла устириб угил ва қизин
Қолдирар ҳаётда ҳар кимса изин».
Дер, оталар измига келтирмангиз
шак,
Оталар дилини оғритган ёмон.
Гар утмиш боғига отсангиз кесак.
Келажак сизларни қилар
тошбурон.
Шу боис оталар қадрин билингиз,
Кафтларда қутариб, эъзоз қилингиз,
Кейинги пушаймон бермас ҳеч
фойда,
Утгани қидириб топган бор қайда?
Ота тиригида фарзандлик бурчин,
Покдидан виждонан бажармоқ учун,
Узни оловларга урсангиз арзир.
Оталар қарзи бу - қиёмат қарздир.
1974 йил, сентябрь.

БИЗ ШУНДАЙ ХАЛҚМИЗ

Аввал дердик: Лаббай, буюринг!
Буйруқларга яралган халқмиз,
Буйруқларга урганган халқмиз.
Буйруқларни бажаравериб,
Юрак-бағри урганган халқмиз.

Тақдиримиз фармонлардадир,
Етмиш йиллик армонлардадир.
Ҳақиқат деб, қизил ранг билан -
Безатилган ёлгонлардадир.
Индамадик:
Ёв қонимиз ялаганда ҳам,
Юртни топтаб, талаганда ҳам.
Эл гамида юрган мардларнинг
Гурига гишт қалаганда ҳам.

Биз шунақа беозор эдик,
Шиорларда бахтиёр эдик.
Боримизни Масковга бериб,
Узларимиз нонга зор эдик.

Энди буйруқ ботмайди бизга,
Энди буйруқ утмайди бизга.
Мустақиллик мевасин кўрдик,
Энди буйруқ кетмайди бизга.
Билиб қуйинг, биз шундай халқмиз!
Наримон ОРИФЖОНОВ

ГЎЗАЛЛИК МАЪРИФАТГА ЕТАКЛАЙДИ

КУЙЛАШГА ОШИКИШ

"Олам офтоби билан, одам исътедоди билан гўзал", - дейишади. Яккасарой туманида бўлиб ўтган иқтидорли болалар VII слётини кузатиб мақолни топиб айтганига амин бўлдик. Ўша куни 25-мактаб байрамлардек гавжум бўлди. Карнай-сурнай наволари чоратрофни тутиб кетди. Тадбирни ўтказиётган Яккасарой кўшимча таълим маркази маъмурияти слёт қатнашчилари ва меҳмонларни мусиқа садолари остида кутиб олди.

Туман болалари бу ерда олти йўналиш: наққошлик, миллий каштачилик, тасвирий санъат, ўймакорлик, ҳайкалтарошлик ва адабиёт бўйича беллашдилар. Иқтидорлилар даврасида суҳбат-у баҳслар гоят самимий бўлди.

Иккинчи синф ўқувчиси Дилдора Амиркулованинг ифодали ўқиган шеърига залдагилар завқдан қарсак чалиб юбордилар

Ватан, Ватан, жон Ватан.

Дунёга машҳур Ватан.

Озодликка эришдинг,

Боғу гулистон Ватан.

Шу мактабнинг бешинчи синф ўқувчиси Абдор Акбаровнинг

ижодида ҳам Ватанимиз мадх этилди. Юрак тубидаги фахрни, меҳрни оҳангга солиб айтишнинг ўзи ҳам Хур Ўзбекистонга муҳаббатдан даракдир.

ХУНАРЛИ ОДАМ- МЕВАЛИ ДАРАХТ

Кексаларнинг айтишича, Оллох хунарманд бандасини яхши кўрар экан. Хатто пайғамбару авлиёларимиз ҳам хунарнинг бирор тури билан шуғулланганлар. Довуд пайғамбаримиз темирчи, Авлиё Султон Увайс эса чўпон... Беллашувларда ана шу анъаналарга содиқликни кўрдик. Гулмира Иброхимованинг тўқиётган нимча, олтинчи синф ўқувчиси Дилором Вахобова тикаётган дўппининг зарҳал нақшлари чамандек кўзни қамаштиради.

-Нега дўппининг тўрт томони, тўрт қирраси бор? Бошқача қилиш мумкин эмасми, -сўрайман Дилоромдан.

-Элимизнинг миллий бош кийими-дўппининг илоҳий рамзи бор.

Тўрт томони тўрт қутбни билдиради. Дўппининг пасти айлана мато билан бирлаштирган. У ер қуррасига ишора. Унинг тўрт қирраси тепада-битта учда бирлаштирилади. Момоларимизнинг айтишича бу яратган эгамнинг ягоналигини кўрсатиб туради. Шундай гўзаллик-ка ўзгартириш киритиб бўладими!

-Шундай гўзалликни бошда кўтариб юрмасдан бўладими! Зар иплар билан жило беришимиз ҳам бежиз эмас. Зар иплар кишини кўздан-сўқдан асрайди, дея ихлос билан жавоб беради у. Дилоромнинг гапларини тинглар эканман, хунарли инсон-мевали дарахт янглиғ азизлигини хис этаман.

Зебо Фаниева, Дилноза Мажидова, Гулноза Шукурова тўқиган, тиккан ва ясаган турли хил ўйинчоқлар, кашталар кийим-кечаклар сўзсиз қўли гул инсоннинг қадрини оширади.

НАҚШЛАР НУҚТАДАН БОШЛАНДИ

Наққошлар беллашаётган даврага яқинлашамиз. Хамидулла Усмонов, Акмалбек Раҳматбеков, Бахтиёр Ҳайтов чизган нақшлар Ватанимиздаги қир-у адрларнинг баҳорий манзараларини эслатади. Бирида оппоқ

олма гулларининг акси бўлса, бирида шафтолиларнинг пушти гуллари кийгос очилганми, - дейсиз. Агар туман кўшимча таълим марказига кирсангиз бу тўғарак болаларининг мохир қўллари билан тайёрланган йўлаклардаги, хоналардаги безаклар ва карнизлар жилоси дилингизни очади, руҳингизга рух қўшади.

-Олам каби нақшлар ҳам чексиз, -дейди наққош Хамидулла Усмонов.

Тоҳир Абдуллаев, Асад Абдурахмоновлар ўзбек халқининг ўймакорлик санъатини намойиш этдилар.

ҚУВОНЧ КЕЛТИРГАН КУН

Хунари борнинг олтин билаги ҳам бор. Улар мактабни тугатишса, шу соҳа бўйича бемалол ишлаб кетаверадилар. Тадбирда юздан ортиқ бола беллашди. Ҳали кўрик-танловда қатнашмаган болаларимиз, тўғаракларимиз бор. Шахмат-шашка, радиотехника, самолётсозлик каби тўғаракларимиз ҳам ишлаб турибди. Келажакда бунақа танловларни тез-тез ўтказиб тураемиз, - дейишди устозлар, танлов якунида.

ПАМИЛДОРИ

**Памилдори дейишар,
Шифо учун ейишар.
Ошпаз кийиб оқ халат,
Мендан тайёрлар салат!
Тузлар ё қилар тамат,
Қадрим билганга раҳмат!**

ПИШЛОҚ

**Пишлоқман ширин пишлоқ,
Сариёғга ҳамқишлоқ.**

ИСТЕЪДОД

Яккасарой туман Халқ Таълими бўлими вакили Қаримахон Қўчқорова голибларга «Coscom» ва «Нестле» фирмалари хомийлигида тайёрланган эсдалик совғаларини топширди.

Бу кун болаларга чиндан ҳам қувонч келтирди.

ЯХШИГА ЁНДОШИНГ

Республика кўғирчоқ театрида Яккасарой кўшимча таълим маркази қошидаги тасвирий санъат тўғарагининг кўرғазмаси очилди: Мусиқа садолари янграб турди. Ўйин кулгу авжига чиқди. Кўғирчоқ театри

гилари, Жумаеванинг «Ватан манзаралари» бари-бари болалар оламининг ранг-баранг дунёсини кўз-кўз қилади.

Ўн йилдир-ки, кўрғазма ташкил этиш анъанага айланган. Бугунги кўрғазмада ҳам эллиқдан ортиқ болаларнинг асарлари бор. Эътибор берган бўлсангиз тўғарак фаолияти акс этган фоторепортаж ҳам уюштирганмиз. Унда етти ёшдан ўн етти ёшгача бўлган болалар қатнашмоқдалар. Бундай тадбирлар болаларнинг бир хил кечадагилар кунларини безайди. Уларга куч ва ғайрат бағишлайди. Шунинг учун оналарнинг вақт ажратиби, болалар билан бирга юргани, ўқитувчиларнинг фаоллиги мени қувонтиради, -дейди туман кўшимча таълим маркази директори Дилдора Яхоева.

Дилдора опа билан суҳбатлашар эканман, суратларни томоша қилаётган болаларни кузатаман. Уларнинг юзидаги сокинлик, кўзларидаги беғуборликни кўриб, беихтиёр дилим ёришади. Бувимларнинг: «Ақл кўпга етказар, хунар кўкка етказар», - деган сўзларини эслайман. Бувижоним «муқаддас китобимизда» «Оллох гўзалликни яхши кўради. Чунки у гўзалдир»- дейилади, - деган эдилар. Шундай экан, Ватанимиз келажакда бўлмиш хар бир боланинг қалби ҳам, юриш-туриши-ю, либоси ҳам гўзал бўлиши керак.

Ойдин
Саъдуллаева

ҲОЗНИНГ ҒУРҒУРИ

**Ҳозман-бўйини дарозман,
Хушхиромда устозман.
Ҳамшира- аёл-қизлар,
Балетдаги «Юлдузлар»,
Ва ғазанда йиғитлар,
Амалдорлар-зўр китлар
Кимда бўлса нозик дид,
Этгайдир Менга тақлид.**

Жаҳондор Бўриев 1981 йил Тошкентда тава ллуд топган. Республика Навоий номидаги нафис санъат лицейини тугатиш арафасида.

Жаҳондор шеър машқ қилиш

билан бирга инглиз, араб тилларини пухта ўрганишга аҳд қилган, рус тилини мукамал билади.

Унинг машқлари-хали ошкор этилмаган қалб туйғулари кичкина бир гўзаллик олами бўлиб ўз муштарийларини топади, -деган умиддамиз.

**Қуритади шўрини,
Терисини шилар тонгда
Чўпон ўлган бўрининг.**

ПИСТА

**Пистаман- номим хандон,
Сизга ёқаман чандон!
Дўкон эмас бозорда,
Интиқман харидорга.
Мени жавраб мақтовчи,
Чақага ўч чайқовчи!**

Жаҳондор Бўриев

ЁШ ИҚТИСОДЧИ

YOSH IQTISODCHI

“Тонг юлдузи”га илова иқтисодий газета

18-19-сонлар.
10 март,
1998 йил.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ

ИСЛОМ КАРИМОВ

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИ ҚҲИДАГИ ЮТУҚЛАРНИ ҲАҚЛИ РАВИШДА ИСЛОМ КАРИМОВ НОМИ ВА ФАОЛИЯТИ БИЛАН БОҒЛАЙДИ:

ДАВЛАТ МУСТАҚИЛЛИГИГА ЭРИШИШ ВА УНИ МУСТАҲКАМЛАШ;

ДЕМОКРАТИК, ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ;

ЎЗ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИНИ АНИҚЛАБ ОЛИШ ВА, БОЗОР ИСЛОҲОТЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТКАЗИБ БОРИШ;

КУЧЛИ ИЖТИМОЙ СИЁСАТНИНГ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ;

ЖАМИЯТНИНГ МАЪНАВИЙ ЯНГИЛАНИШИ;

ИНСОНИАТ, ЖАМИЯТ КЕЛАЖАГИ БЎЛГАН СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН ҚУРАШ;

МАМЛАКАТ ХАЛҚАРО ОБРҮ-ЭЪТИБОРИНИНГ ОШИШИ, ЖАҲОН МИҚЁСИДА ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАРНИНГ РИВОЖЛАНИШИ;

СИЁСИЙ БАРҚАРОРЛИК, ФУҚАРОЛАР ОСОЙИШТАЛИГИ ВА МИЛЛАТЛАРАРО ҲАМЖИХАТЛИКНИНГ САҚЛАНИШ ТУРИШИ.

ЮРАККА

НАҚШ

БЎЛГАН

РАМЗЛАР

Ўзбекистон Республикасининг
Давлат Герби

Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг X сессиясида-1992 йил 2 июль куни тасдиқланди.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби гуллаган водий узра чарақлаб турган қуёш тасвиридан ҳамда ўнг томонида бугдой бошоқлари, сўл томонида очилган пахта чаноқлари сурати туширилган чамбардан иборатдир. Гербнинг юқори қисмида Республика жипслигининг рамзи сифатида саккиз қиррали юлдуз тасвирланган: саккиз қирра ичида жойлашган яримой ва юлдуз мусулмонларнинг қутлуг рамзидир. Герб марказида ҳиммат, олижаноблик ва фидойилик тимсоли бўлган афсонавий Хумо қуши қанотларини ёзиб турибди. Ушбу рамз ва тимсоллар халқимизнинг тинчлик, яхшилик, бахт-саодат, фаровонлик йўлидаги орзу-умидларини ифодалайди. Гербнинг пастки қисмидаги республика Давлат байроғини ифодаловчи уч рангдаги чамбар бандига “Ўзбекистон” сўзи битилган.

“Герб” сўзининг тарихи ҳақида қисқача маълумот:

“Герб” сўзи немисча “эрбо” сўзидан олинган бўлиб, шоҳлар ва ҳукмдорларга давлат, сарҳад, ҳудуд ва бошқа наслдан-наслга мерос қолувчи мулк белгисини англатади.

Бундан 2500 йил муқаддам Эрондан Олтойга қадар чўзилган улкан сарҳадда ҳукм сурган Уғузхон даврида ҳам туркча “тамга” сўзи айнан шу маънони билдирар эди. XII асрнинг машҳур тарихчиси Рашидиддин Ҳамадоний “Танланган тарихлар” номли китобида шаҳодат беришича, Уғузхон ўз мол-мулкини улус сифатида кичик давлатларга бўлиб, уйилларига инъом этган. Ушбу давлатлар ҳукмдорлари ҳам ўзларининг хонлик тамгаларига эга эди.

Юракни равшан этувчи, уни орзиқтириб турувчи, ўзлимизни ўзимизга англатувчи, “Ким учун?” ва “Нима учун?” деган саволга лўнда жавоб ҳисобланган бир туйғу бор. Бу - Ватан туйғуси.

Ватан туйғуси қалбимизга она сути билан бирга сингади. Наинки қалбимиз, балки бутун вужудимизда жўш уради. Умрбод бизни тарк этмайди.

Яқинда телевизорда бир отахон хорижга борганини, у ерда Ўзбекистон байроғини кўриб, кўзларидан тирқираб ёш чиқиб кетганини гапирди. Бу баландпарвоз гаплар эмас. Ўша-Ватан туйғусининг, унга бўлган муҳаббатнинг бир кўриниши.

Дейлик, газета ёки журналда Президентимизнинг бир давлатга боргани ва у ернинг

раҳбарлари билан учрашуви муҳр этилган суратга кўзингиз тушиши билан юрагингиз бир орзиқиб кетади. Фахр-ифтихор оғушида қоласиз. Бунга ишончимиз комил. Чунки, Ватан туйғуси шунга ундайди.

Давлат мадҳияси янграши билан ҳамма оёққа қалқийди. Қандайдир мажбурият туфайли шундай қилинмайди. Балки, шу кўшиқ орқали қалбимизга

Ватан оқиб киради.

Биз юқоридагиларни бежиз келтирмадик. Булар Ватанимизнинг, мустақил Ўзбекистоннинг юзи, суврати, парчаси. Қалбимизда фахр-ифтихор уйғотувчи мезонлар булар.

Она Ўзбекистон шу қадрдон тупроқда туғилиб ўсган ҳар биримиз учун муқаддас Ватан, ягона саждагоҳдир.

Ўзбекистон Республикасининг
Давлат Байроғи

Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари ўтказилган VII сессиясида-1991 йил 18 ноябр куни тасдиқланган. Давлат байроғи ва унинг рамзи бутунги Ўзбекистон сарҳадида қадимда мавжуд бўлган давлатлар билан тарихан боғлиқлигини англатади ҳамда республиканинг миллий - маданий анъаналарини ўзида мужассамлаштиради.

1. Байроқдаги мовий ранг - тириклик мазмуни акс этган мангу осмон ва обиҳаёт рамзидир. Тимсоллар тилида бу - яхшиликни, донишмандликни, ҳалолликни, шон-шўҳрат ва салоқатни билдиреди. Бинобарин, Амир Темуր давлати байроғининг ранги ҳам мовий рангда эди.

2. Байроқдаги оқ ранг - муқаддас тинчлик рамзи бўлиб, у кун чароғонлиги ва коинот ёриткичлари билан уйғунлашиб кетади. Оқ ранг поклик, беғуборлик, софлик орзу ва хаёллар тозаллиги, ички гўзалликка интилишнинг тимсолидир.

3. Яшил ранг - табиатнинг янгилашиш рамзи. У кўпгина халқларда навқиронлик, умид ва шодумонлик тимсоли ҳисобланади.

4. Қизил-чизиклар вужудимизда жўшиб оқаётган ҳаётинг қудрат ирмоқларидир.

5. Навқирон ярим ой тасвири бизнинг тарихий анъаналиримиз билан боғлиқ. Айни пайтда, қўлга киритилган мустақиллигимиз рамзидир.

6. Юлдузлар барча халқлар учун руҳоний, илоҳий тимсол саналган. Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғидаги 12 та юлдуз тасвири ҳам тарихий анъаналиримиз, қадимги қуёш йилномамизга бевосита алоқадордир. Бизнинг ўн икки юлдузга бўлган эътиборимиз Ўзбекистон сарҳадидаги қадимги давлатлар илмий тафаккурида “Нужум илми” тараққий этгани билан ҳам изоҳланади. Давлат байроғимиздаги ўн икки юлдуз тасвири ўзбек халқи маданияти қадимийлиги, унинг қомилликка, ўз тупроғида саодатга интилиши рамзи сифатида тушуниш лозим.

Азиз юртдошлар!
Ватан туйғусидан қалбларимиз нурланиб, эътиқодимизнинг янада мустаҳкамланишини истайсизми?

Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот кўмитаси мустақил давлатимизнинг Президенти суврати ва давлатимизнинг рамзлари - Герби, Мадҳияси ва Байроғи акс эттирилган рангли плакатларни босмадан чиқарди. Уларни сотиб олувчилардан буюртмалар қабул қилинмоқда.

Манзил: Тошкент шаҳри,
Навоий кўчаси, 30-уй,
2-қават, 26-хона.
Тел.: 144-62-75.

Ўзбекистон Республикасининг
Давлат Мадҳияси

Мутал (Мутаваккил) Бурҳонов мусиқаси,
Абдулла Орипов сўзи

Серқуёш, хур ўлкам, элга бахт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон.
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шўҳратинг порласин токи бор жаҳон!

Нақорат:

Олтин бу водийлар - жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Бағри кенг ўзбекнинг ўчмас иймони,
Эркин, ёш авлодлар сенга зўр қанот!
Истиқлол машаали, тинчлик посбони,
Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

Нақорат:

Олтин бу водийлар - жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ

УНИНГ АҲАМИЯТИ НИМАДА?

Хусусийлаштириш деганда давлатнинг мулкка бўлган эгаллик ҳуқуқини хусусий шахсга ва шахслар гуруҳига топшириш тушунилади. Бошқача қилиб айтганда, хусусийлаштириш - давлат мулкнинг бошққа мулкларга айланишини билдиради.

Аммо, бу ерда гап мулкдорни, яъни давлатни:

- жамоа,
- хиссадор,
- кооператив,
- хусусий мулкдор билан шунчаки алмаштириш ҳақида бораётгани йўқ. Бу ерда гап

мулкни тежаб-тергаб, ишнинг кўзини билган ҳолда тасарруф қила оладиган мулкдорга бериш ҳақида бормоқда.

Шунингдек, бу ерда гап:

- ўзига теккан мулкни шамолга совурмасдан ёки шахсий бойлик орттириш манбаига айлантириб юбормасдан, балки ана шу мулкни кўпайтира билладиган;
- техника билан қайта жиҳозлайдиган ва замон талабларига мувофиқ такомиллаштира оладиган;
- унинг негизда рақобатга бардошли маҳсулот чиқаришни

йўлга қўя оладиган мулкдор ҳақида бораётир.

Хусусийлаштириш туфайли мулк ўзининг ҳақиқий хўжайинини топади. Натижада:

- иқтисодий муносабатларнинг хусусияти тубдан ўзгаради;
- ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва кенгайтиришга маъмурий-буйруқбозлик йўли билан мажбур этиш учун зарурат қолмайди;
- ҳуқуқий ишлаб чиқарувчи эркинликка чиқади, юқоридан бериладиган буйруқ билан ишлашдан халос бўлади;
- ишлаб чиқарувчини сифат жиҳатидан янги рағбатлар ва ташаббуслар, ўз фаолиятининг натижаларини

амалда ҳис этиш туйғуси ҳаракатга келтиради;

• иқтисодий жавобгарлик ҳам кучайтирилади.

Ўзини мулкдор, мулк хўжайини, ўз меҳнатининг ва ишлаб чиқарган маҳсулотининг хўжайини деб ҳис этиш инсоннинг яширин куч-ғайратини юзага чиқаради. Унинг ақлий ва ижодий имкониятларини, ташкилотчилик қобилиятларини намоён этади, уни ташаббускор ва омилкор қилади.

Хусусийлаштириш натижасида давлатнинг мулкка бўлган монополияси тугатилади ва кўп укладли иқтисодиёт реал шаклланиб, эркин иқтисодий фаолиятга кенг йўл очилади.

РЕСПУБЛИКАМИЗДА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ НИМАДАН БОШЛАНДИ?

ЁКИ КИЧИК ХУСУСИЙЛАШТИРИШ НИМА ДЕГАНИ?

Кичик хусусийлаштириш деганда, савдо, уй-жой, маиший хизмат кўрсатиш, маҳаллий саноат корхоналарини хусусий ва жамоа (ширкат) мулки қилиб бериш негизда амалга ошириладиган хусусийлаштириш тушунилади. Иқтисодий ислохотларнинг биринчи босқичида кичик хусусийлаштириш тугалланди.

Савдо тармоғида хусусийлаштириш ва тадбиркорликни ривожлантириш бўйича қуйидаги натижаларга эришилди:

• Савдо вазирлиги ва Ўзбекирлашув "Ўзбексавдо" ва "Ўзбекбирлашув" ассоциацияларига айлантирилди;

• 3-10 нафар ходими бўлган кичик савдо шахобчалари сотиш йўли билан хусусийлаштирилди;

• ўрта ва йирик дўконлар маҳаллий ҳокимликлар тасарруфига ўтказилиб, оборот маблағлари акционер, тадбиркорларга сотилди, асосий фондлар эса маҳаллий ҳокимият ихтиёрига топширилди;

• савдо базалари вақтинчалик давлат тасарруфида қолдирилди.

Уй-жой ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳасида ҳам хусусийлаштириш анчагина фаол ўтди. Жумладан:

• хусусийлаштириш жараёнида илгари давлат ихтиёрида бўлган уй-жой фондининг 95 фоиздан ортиқроғи фуқароларнинг хусусий мулки бўлиб қолди;

• ҳар 3 квартиранинг биттаси эгаларига имтиёзли шартлар билан ёки бепул берилди;

• уруш фахрийлари, ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари ва илмий ходимлар, ижодий зиёлилар бепул квартираларнинг эгалари бўлишди;

• кам даромадли, меҳнатга лаёқатсиз ёки кекса шахслар, ёш оилалар ҳамда фуқароларнинг ижтимоий ҳимояланмаган, кам таъминланган бошқа тоифалари, уй-жойга муҳтожлар учун аниқ мақсадли махсус коммунал уй-жой заҳиралари ташкил этилди;

• коммунал хизмат кўрсатиш

тизими бутунлай маҳаллий бошқарув органлари ихтиёрига ўтди;

• минтақаларнинг аҳолига коммунал хизмат кўрсатишдаги мустақиллиги ва масъулияти ортди;

• маиший хизмат кўрсатиш тармоғи маҳаллий органлар ихтиёрига номигагина эмас, балки амалда-молия билан таъминлаб топширилди.

1994 йил ўрталаридан бошлаб саноат, қурилиш ва транспорт соҳасидаги, агросаноат комплексининг гўшт-сут, озиқ-овқат ва пахта тозалаш тармоқларида ўрта ҳамда йирик корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёни бошланди.

Кичик хусусийлаштириш босқичида очик турдаги акциядорлар жамиятларини яратиш, корхоналарнинг акцияларини муомалага чиқариш ҳамда кенг кўламдаги кўчмас мулк ва қимматли қоғозлар бозорларини барпо этилишига асос солинди. Жумладан:

• 1993 йил 2 сентябрда Ўзбекистон Республикасининг "Қимматли қоғозлар ва фонд биржаси тўғрисида"ги қонуни чиқди;

• Республика фонд биржаси ва кўчмас мулк биржаси барпо этилди;

• миллий депозитарий, инвестиция фондлари ташкил этилди;

• ахборот, телекоммуникация тизимларини барпо этиш дастури ишлаб чиқилди.

Давлат мулкни хусусийлаштириш бошланганидан бери 1994 йил охиригача 54 мингга яқин корхона ва объект давлат тасарруфидан чиқарилди.

1995 йил бошида ҳар уч корхонанинг иккитаси мулкчиликнинг давлатга қарашли бўлмаган шаклига эга бўлди.

1996 йилда халқ хўжалигида банд кишиларнинг ва ишлаб чиқарилган миллий даромаднинг 70 фоизи, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг 97,7 фоизи нодавлат секторга тўғри келди.

ҚАЙСИ ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТЛАР ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ЖАРАЁНИДА ФАОЛ ҚАТНАШАДИ?

Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёнларида қуйидаги халқаро ташкилотлар ҳам фаол қатнашмоқдалар:

- ЮНИДИО (Вазирлар Маҳкамаси ҳузурда, БМТ);
- Европа Ҳамжамияти Комиссияси Амалий алоқалар маркази;
- Немис техникавий кўмаклашув жамияти (НТЦ);
- Марказий Осиёдаги

Америка тадбиркорлик фонди;

Марказий Осиё инвестиция фонди (Буюк Британия).

ЮНИДИО ёрдамида учта бизнес-инкубатор ташкил этилди. НТЦ томонидан эса кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш маркази очилди. Улар кенг кўламда маслаҳат хизматини кўрсатмоқда ва кадрлар тайёрлашни ташкил этмоқда.

Академик Ё.Абдуллаевнинг "Бозор иқтисодиёти асослари" китобидан фойдаланилди.

Избоскан тумани, 24-мактабда ташкил этилган ёғоч ўймакорлиги тўғраги ўқувчиларнинг сеvimли маскани. Суратда тўғрак раҳбари Ш.Утаганов хунарманд шогирдлари даврасида. Р.Альбеков олган сурат.

"Жажжи юрак акс этади нақшларда". Самарқанд вилояти болалар ва ўсмирлар ижодиёт маркази наққошлик тўғраги шу қадим санъат шайдоларини ўз оғушига олган. Р.Альбеков олган сурат.

САНАЦИЯ - МОЛИЯВИЙ СОҒЛОМЛАШТИРИШ ЙЎЛИ

Санация - бу сўз асли латинчадан (Sanatio) олинган бўлиб, сўзма-сўз таржимаси Сано-даволайман деган маънони билдиради.

Аввало шуни айтиш керакки, жаҳон иқтисодиёти амалиётида санация банклар томонидан корхоналарнинг инқироз (банкрот)га учрашини бартараф этиш, рақобат қувватини ошириш ва унинг молиявий аҳволини соғломлаштириш учун кўриладиган чор-тадбирлар мажмуидир.

Ўзбекистонда дастлаб санация ўтказиш иқтисодиётнинг қишлоқ хўжалиги корхоналарида бошланди. Чунки, қишлоқ хўжалиги иқтисодиётнинг устивор ва етакчи тармоқларидан ҳисобланади.

Афсуски, кейинги йилларда бу тармоқда самарадорлик анча пасайиб кетди. Туб бурилиш ясашни ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда. Шу сабабли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 29 октябрдаги "Қишлоқ хўжалик корхоналарини санация қилиш масалалари бўйича ҳукумат комиссиясини ташкил этиш тўғрисида"ги Фармони, 1997 йил 25 декабрдаги Олий Мажлиснинг X сессиясида "Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш ҳақида" қабул қилинган Қонун, 1998 йил 7 февралда Вазирлар Маҳкамасининг "Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори алоҳида аҳамиятга эгадир.

Энг муҳими, ушбу ҳужжатларда амалиёт учун асос бўлган учта қоида пухта ишлаб берилган.

Биринчиси - корхонага реанимация даврини оғриқсиз бошидан кечириш имконини берадиган судгача санациялаш;

Иккинчиси - корхона қарзларини узишни тўхтатиб қўйиш;

Учинчиси - санация даврида қишлоқ хўжалик корхонасининг ташқи бошқарувини жорий этишдир.

Бу санация қилинаётган қишлоқ хўжалик субъектини бошқаришни ташкил этишнинг шундай усулики, унда бошқариш ва мулкни тасарруф этиш юзасидан ҳуқуқлар ва мажбуриятлар тайинланган ташқи бошқарувчига ўтади. Ташқи бошқарувчи номзоди туман ҳокими томонидан таклиф этилади ва Қишлоқ хўжалик корхоналарини санациялаш масалалари бўйича ҳукумат комиссияси билан келишган ҳолда бир вақтнинг ўзиде ташқи бошқарувни жорий этиб, ушбу лавозимида тасдиқланади. Санациялаш муддати 24 ойгача бўлиши мумкин.

Жаҳон тажрибасидан маълумки, санациянинг икки шакли ва бир қанча турлари мавжуд.

Биринчи шакли - давлат маблағларини жалб этган ҳолда санация ўтказиш;

Иккинчи шакли - давлат маблағ-

ларини жалб этмаган ҳолда санация ўтказиш;

Унинг қуйидаги асосий турлари бор:

- ўзаро қарз суришишни ташкил этиш;

- тўлаш муддати ўтказиб юборилган қарзларни тўлиқ ёки қисман сотиб олиш;

- солиқлар, йиғимлар, бошқа мажбурий тўловларни амалга ошириш ва давлат кредитларини қайтариш муддатларини санация муддатигача узайтириш;

- қорхонани рақобатбардош маҳсулотлар чиқаришга мослаб қайта ихтисослаштириш;

- ташқаридан юқори малакали мутахассислар жалб этиш;

- манфаатдор бўлган юридик ва жисмоний шахслар томонидан молиявий ёрдам кўрсатилиши;

- ходимлар тайёрлаш ва уларни қайта тайёрлаш;

- кредиторларга тегишли қарзларни тўлаш муддатини узайтириш ва уларни бўлиб-бўлиб тўлаш ёки қарзларнинг муайян қисмидан кечиш тўғрисида қорхона ва кредитор ўртасида битим тузиш;

- ташқаридан бошқаришни жорий этиш;

- қорхонани қайта ташкил этиш.

Ҳисоб-китоблар кўрсатишича, республика қишлоқ хўжалигида 662 та қорхона 1997 йилни зарар билан яқунлади. Улардан 104 та хўжалиқда санация ўтказишга қарор қилинди. Айни пайтда уларнинг дебиторлик қарзи² 6,1 миллиард сўми, кредиторлик қарзи³ 39,9 миллиард сўми ташкил этади. Бундан бир хулоса чиқади, - пул тўлашга ҳозирлик ниҳоят даражада пастлиги ва ўз айланма маблағлари билан таъминланмаганлиги кўриниб турибди. Иқтисодий таҳлиллар шуни кўрсатадики, республикамиздаги қишлоқ хўжалик корхоналарини инқирозга учраш сабабларини шартли равишда икки катта гуруҳга бўлиш мумкин:

а) ишлаб чиқаришни ёмон ташкил этиш ва молиявий ҳисоб-китоб интизомининг пастлиги;

б) қорхона ички имкониятларидан оқилона фойдалана олмаслик.

Дарҳақиқат, санация бозор иқтисодиёти учун табиий нарса. Бозор эса ўзгариб туради. Бугун иқтисодий ночор аҳволга тушиб қолган хўжалик озгина мадад ёрдамида эртага ўзини тиклаб олиши ҳеч гапмас. Санацияга тушган хўжаликни банкротга⁴ учраган хўжалиқдан фарқлаш зарур.

Нилуфар КАРИМОВА,
ёш мухбир,

Навоий номидаги республика Нафис санъат лицейининг
иқтисодиёт бўлими
9-синф ўқувчиси.

ОИЛА - дунёдаги энг муқаддас тушунча. Бу муқаддасликнинг мезони меҳр-муҳаббатким, унинг нурлари ота ва она билан боғлиқдир. Мен ота, она сўзларини алоҳида-алоҳида ишлатиб бўлмаслигини дилдан ҳис этаман. Чунки улар ҳаётнинг гултожлари, юракларнинг томирлари, ўзлигимизнинг кўзгусидир.

Ота! Нақадар қудратли ва виқорли сўз.

Она! Майин, ҳаётбахш, қуёшли бу сўз.

Оиламиз кичик бўлиб, дадам, аям ва мен бир-биримиз билан аҳил ва иноқ яшаймиз. Дадам, аям мен учун, мен эса улар учун қадрлимиз. Иккаласи бир-бири учун қадрли. Аяжоним мени доимо ҳам ўғлим, ҳам қизим деб суядилар. Чунки мен оилада яқкаю ёлғиз фарзандман...

Оила дегани нима, ўзи?

Оила - бу, Ватандир. Оила - бу, кичик бир мамлакатдир. Оила - бу, ота-она келажак учун фарзандлар тарбиялаб берувчи даргоҳдир. Ватан оиладан бошланади. Ҳа, Ватан остонадан эмас, балки қалбдан, инсон юрагидан, оиладан бошланади.

Оила сўзи форс тилида керакли деган маънони англатаркан. Оилалар тинч бўлсагина маҳалла-куй тинч, Ватан осойиштадир.

Биз оилада ота-она бағрида ўсиб улғаямиз, вояга етамиз. Мактабда билим олиб келажакнинг нурли истиқболлари сари, ҳаётга

ОИЛА - ЖАМИЯТНИНГ ДУРИ, ГАВҲАРИ

(Иншо)

муस्ताқил қадам қўямиз.

Энг бахтли инсонлар аввало оилада бахтли бўлади. Мен ҳам меҳр нури ёғиб турган дадажоним, аяжоним билан Ўзбекистон дея аталмиш муस्ताқил бир диёрда бахтли ҳаёт кечираяпман.

Оила ҳақидаги ҳикматли сўзларни қидирганимда буюк донишмандларнинг қуйидаги сўзларига дуч келдим:

Тартиб-интизомнинг энг зўр мактаби - оила!

Биз, ўқувчилар, оилада ота-онамиз, мактабда эса муътабар устозларимиз кўлида бир оила фарзандларидек таълим оламиз.

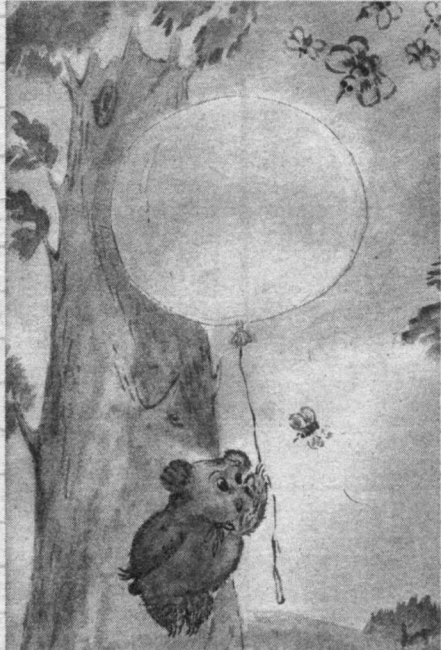
Мамлакатимиз ҳам ягона бир оила.

Бахтимизга юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо, ота-оналаримиз соғ-саломат бўлишсин.

Раҳим БОБОБЕКОВ,
Самарқанд вилояти,
Пайарик шаҳридаги
Ў.Мавлонов номи

6-мактабнинг 6-синф ўқувчиси

СОБИР РАҲИМОВ ТУМАНИ ҚЎШИМЧА ТАЪЛИМ МАЖМУИДАГИ ТАСВИРИЙ САНЪАТ ТЎГАРАГИ (УСТОЗЛАРИ ФАТХИДДИН ШОБАРАТОВ) АЪЗОЛАРИ ИЖОДХОНАСИДА:

319-мактабнинг 9-синф ўқувчилари Нуриддин Тўрахўжаевнинг "Семурғ" ва "Шоҳ Султон", Азиз Қосимовнинг "Ур, тўқмоқ" ҳамда "Виннипук ва бошқалар" эртақларига ишлаган расмлари.

1. Кредитор - қорхона ёки хўжаликка маълум шартлар билан қарз берувчи.

2. Кредиторлик қарзи - банк ёки бошқа муасасадан олинган қарз.

3. Дебиторлик қарзи - бирор қорхона ёки хўжалиқдан маҳсулот ёки ишлаб чиқариш воситасини олиб, унинг ҳақини тўлай олмаслик туфайли юзага келган қарз.

4. Банкротлик - италиянча сўздан олинган бўлиб, *bancozotto*, *banco-курс*, *zotto-синган* деган маънони англатади. Банкрот деб топилган хўжалик (қорхоналар) тарқатиб юборилади. Мол-мулкни кимосди савдоси йўли билан сотилиб, мазкур қорхонанинг қарзларини қоплашга ишлатилади.

ДУНЁДА НЕЧТА ТИЛ БОР?

Жаҳон халқлари 5000 асос бўлган шеваларда дан ортиқ тилда гаплашадилар. Кўпчилик инсонлар хитой тилига

лион киши хитой тилида гаплашади. Инглиз тили 330 миллион кишиларнинг она тилиси ҳисобланади. Бугунги кунда эса 1 мил-

лардга яқин кишилар бу тилни ўрганмоқдалар. Инглиз тилини "ўрганиш диаграммаси"га дунёнинг барча халқлари кирди.

ИНСОН ҚАНЧА ЯШАЙДИ?

Дунёда кишилар хомлигича истеъмол ўртача 64 йил яшайдилар. Бугунги кунда энг кўп яшайдиган халқлар японлар экан. Японияда эркаклар ўртача 76 йил, аёллар 82 йил яшайдилар. Японлар жуда рационал овқатланадилар. Улар бошқа халқларга нисбатан балиқни кўп истеъмол қилиб, ёғли овқатларни кам ейдилар. Улар кўпинча балиқни

мамлакатда соғлиқни сақлаш жуда юқори даражада. Афғонлар тахминан энг кам яшайдиган халқлар қаторига кирадилар. Камдан-кам афғонлар 40 ёшдан ошадилар. Мамлакатдаги уруш, очлик, касалликлар бунга сабаб бўлмоқда. Тиббиёт ҳам бу ерда паст даражада.

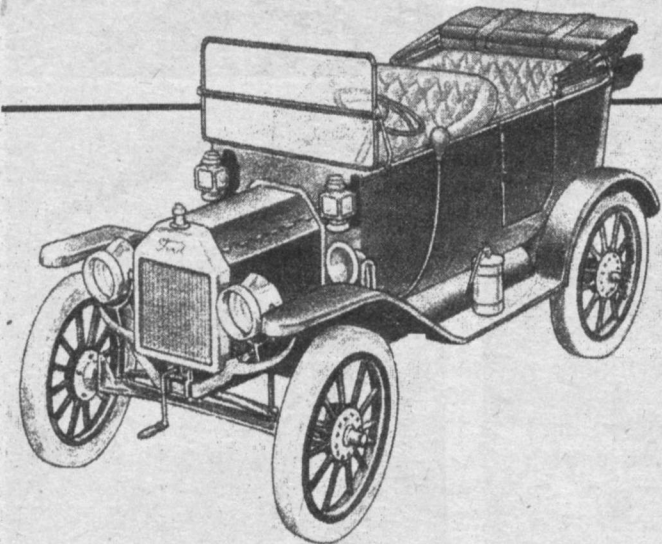
БИЛИМИНГИЗНИ ЎЗИНГИЗ БИР СИНАБ КЎРИНГ-ЧИ, ТАБИАТНИ ЯХШИ БИЛАРМИКИНСИЗ?

- а) Булутлар нимадан таркиб топади?
- б) Катта шаҳарларда Сиз ичган бир пиёла сувни Сиздан аввал ҳам биров ичганлиги тўғрими?
- в) Чиқарган нафасингизда сув буғлари борми, йўқми?
- г) Айрим дарёлар тоққа қараб оқиши ростми?
- д) Ҳарорат 0° С даражада бўлганда сув қандай ҳолатда бўлади?
- е) Сув электростанцияларини фақат текис жойларда қуришлари ҳақиқатми?
- ё) Суви ифлосланган дарёдан тутилган балиқ одамни заҳарлайдими?
- ж) Дарё тез оқадими ё музликми?

БИРИНЧИ "ЎРТАҲОЛЛАР" АВТОМОБИЛИ

1908 йили Генри Форд компанияси бадавлат бўлмаган кишилар ҳамёнига мўлжалланган "Т русумли" автомобиллар ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Форд бундай машинани 20 йилгина ишлаб чиқар-

ди холос. Лекин улар асримизнинг 60-йилларигача дунёда энг кўп сотилган автомобиллар бўлиб қолди. Ҳа, "Т русумли" машина 20 йилда 16 миллиондан ортиқ харидорнинг севимли мулкига айланди.

КИМЛАР ЭДИ, ОСМОНГА ИЛК ТАРВОЗ ҚИЛГАНЛАР?

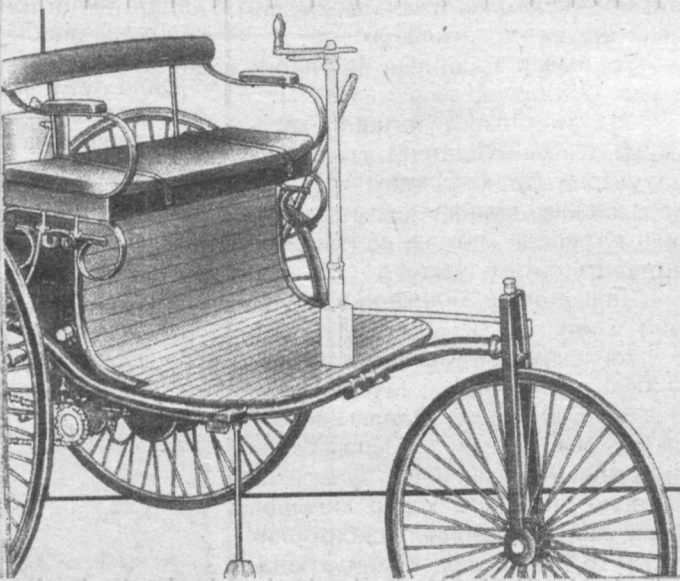
Ака-ука Монголфлар биринчи бўлиб бундан 200 йил олдин Ер юзидан кўкка кўтарилган инсонлар-

дир. Улар ичига иссиқ газ тўлдирилган улкан шарда Париж шаҳри устида учиган.

БЕНЦИНГ БИРИНЧИ АВТОМОБИЛИ

Дунёдаги илк автомобиллар худди от извошни эслатарди. Энг биринчи автомобилни германиялик Карл Бенц яратган. У бундан юз йилдан кўпроқ вақт олдин ғилдираклар устида сайр этишга мушарраф бўлган. Бензинли двигател орқа ғилдиракларни ҳаракатга келтиради. Бу машинанинг тезлиги соатига 16 километрни ташкил этган.

Авваллари одамлар автомобилларни кўргани кўзи йўқ эди. Чунки, машиналардан чиққан аччиқ тутун ҳамма ёқни ифлослантирар, шовқиндан кулоқлар батанг бўларди. Бунинг устига, улар жуда қиммат бўлиб, фақат ўта бадавлат кишиларгина машинани сотиб ола оларди. Машинада юриш ҳам бойваччаларгагина насиб этарди холос.

ҚАЕРДА ИНСОНЛАР КЎП ЯШАЙДИ?

Аҳолиси энг кўп мамлакат - Хитойдир. Бу ерда аҳоли сони 1 миллиарддан ортиқроқ. Хитойликларнинг 3 дан 2 қисми қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлаб, шундай катта мамлакатнинг озиқ-овқатга бўлган эҳтиёжини таъминлайди. Мамлакат ҳуку-

мати оилаларда 1 тадан ортиқ фарзанд бўлмасликка чақирмоқда. Мамлакатда ўзини-ўзи боқиш муаммоси пайдо бўлгач шундай қарорга келинди. Иқтисодий муаммоси ҳал бўлмаган мамлакатда бошқа соҳаларда ҳам силжиш бўлмаслиги аниқ.

СИРЛИ КЎЗАЛАР

Ҳеч ўйлаб кўрганмисиз, музлатгич ихтиро қилинганга қадар ёз ойларида озиқ-овқатлар, сут маҳсулотлари қандай сақланганини? Бир неча кунлардан кейин ўлкамизга ёз фасли келади. Уйингизда музлатгич йўқ бўлса ёки у ишдан чиқса, озиқ-овқат маҳсулотларини қандай сақлашни тасаввурингизга сиғдира оласизми. Йўқ, дейсизми! Лекин мана шу музлатгич ихтиро қилинганга қадар аждодларимиз бу вазиятга одатий ва оддий ҳолдек қарашган. Қандай қилиб дейсизми? Мана, эшитинг. Умуман олганда, ким бува ва бувиси ёнида

яшайдиган бўлса, бу гапларни эшитган. Эшитмаганлар эса энди билиб олишади. Яқин-яқингача (эҳтимол ҳозир ҳам!) кўпгина хонадон бекалари, оналаримиз рўзғорда, асосан сут-қатик, қаймоқ, умуман тез айнийдиган маҳсулотларни узоқ вақт кўзаларда асрашади. Кўзаларда маҳсулотлар муздек туради. Бунинг сирини, кўзаларнинг сеҳрини мада экан? Бу кўзаларнинг сирини оддий: аввало кўза лойдан тайёрланади. Суюқлик лойга секин сингади ва кўза ичида кам микдорда буғланади. Бу кўза турган хонадаги ҳавонинг хароратига ҳам боғлиқ.

Агар хонадаги ҳаво намчил бўлса, кўзадаги суюқ маҳсулотнинг буғланиши секин, ҳаво қуруқ бўлса, аксинча бўлади. Ҳатто кўзадаги маҳсулотнинг муздек туришида шамолнинг ҳам таъсири бор экан. Буни хўл кийимни иссиқ, лекин шамол эсиб турган ҳаводаги қуриш ҳолати билан ҳам кузатиш мумкин. Хуллас, лойдан ясалган кўзалар совуқ сувни ўзида жуда яхши сақлайди. Мана сизга қадимий, кўлбола музлатгичлар. Лекин кўзалар музлатгич вазифасини офтобда ёки салқинда аъло даражада ўтайдими, деган саволга бир нарса дейиш кийин. Яхшиси бу кўзаларда маҳсулотни сояда ва шамол эсадиган жойларда сақлаб билган маъқул.

Тестлар

ТАБИАТ ВА ЭКОЛОГИЯГА ОИД:

- 1. Туя сувсизликка неча кун чидайди?
а) 21; б) 7; в) 2 кун.
- 2. Ювилган қир қуриганда ундаги сув:
а) йўқолади; б) сув буғига айланади; в) ҳавога айланади.
- 3. Куйида номлари берилган дарёлардан қайси бири энг қисқа дарё?
а) Телза; б) Нил; в) Амазонка.
- 4. Одам сув ичмай неча кун яшай олади:
а) бир кун; б) тўрт кеча-кундуз; в) бир ой.
- 5. Куйидаги номлари берилган шаршаралардан қай бири машҳур эмас:
а) Ниагара; б) Катта Каньон; в) Виктория.
- 6. Музликларни қаерда учратиш мумкин?
а) Мексикада; б) Буюк Британияда; в) Скандинавияда.

ҲАЙВОНЛАР ОЛАМИ ЮЗАСИДАН
Улар қаерда яшайди:

- Йўлбарс
 - 1. Хитой.
 - 2. Шимолий ўрмон.
 - 3. Япония.
 - 4. Ҳиндистон.
- Жирафа
 - 1. Африка.
 - 2. Россия.
 - 3. Австралия.
 - 4. Япония.
- Макока маймуни
 - 1. Антрактида.
 - 2. Япония.
 - 3. Африка.
 - 4. Жанубий Америка.
- Пингвин
 - 1. Африка.
 - 2. Антрактида.
 - 3. Арктика.
 - 4. Хитой.

АЛЛАМУРОД МУАЛЛИМ НИМА ДЕЙДИ?

Бир нарсани жуда кўп кузатдим: дунёда муаллим халқидан камгап ҳам, сергап ҳам топилмас экан. Қандай қилиб, дерсиз? Чунки, улардан унча-мунча гапни суғуриб ҳам тортиб ололмайсиз. Майда-чуйда нарсалар теварагида тил-забонни беҳуда айлантиришмайди. Бироқ, соҳалари ҳақида юрак ютиб, сўз очиб қолсангиз - тамом. Кўзлари чақнаб, тўлқинланиб кетишади. Токи ўзингиз “ҳай-ҳай” ламагунингизча, соатлаб тўхтамай гапиришади. Ўз ишига бўлган завқи шунақа сертуғён уларнинг.

Алламурод Холназаров ҳам ушмундоқ камгапу сергап муаллимлар сирасига киради. У Боевут туманидаги 23-ўрта мактабда физикадан дарс беради. Шу билан бирга, тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосари (шунинг учун бўлса керак, энди ўттиз учга қадам қўйганига қарамай, юришидан салобат, қарашларидан жиддийлик тўкилиб туради).

Алламурод Холназаров билан бир издиҳомда иттифоқо ёнма-ён ўтириб қолдик. Кемага тушганинг жони бир. Зерикиш исканжасидан қутулмоқ учун гапнинг жиловини маҳкам тутмоқ керак бўлади. Аввал мен шеригимни суҳбатга тортмоқ учун билағонлик қилиб сиёсату тижоратдан хўп фалсафа сўқдим. Йўқ, бўлмади. Шерик “ҳа”, “йўқ” дан нарига ўтмади. Аммо, мен ҳам анойилардан эмасман. Мавзу жиловини маорифга буриб юбордим. Ва қарабсизки, “аниқ нишон”га тегдим. Суҳбатдошнинг чиройи очилиб, бийрон-бийрон сўзлай кетди. “Ҳаш-паш” дегунча анча гаплар бўлиб ўтганини ҳам сезмай қолибмиз. Шу тариқа издиҳомнинг ҳам таноби тортилиб қолди.

Уйга қайтар эканман, бундай ўйлаб қарасам, Алламурод Холназаров анча жўяли гаплар гапирибди. Ушбу гапларни сизнинг ҳам хукмингизга ҳавола этмоққа ниятландик. Алоҳа, Алламурод муаллимнинг деганлари бу турур:

Ўқитувчи-ўқувчи, фан китобин битувчи.

- Асли шуки, жўра, муаллимликнинг нонини ейишнинг ўзи бўлмайди. Бу кўп қийину, масъулиятли вазифа. Муаллимликка ҳам фидоийлар керак. Шароитга мослашиб, номига бу касбни эгаллаганлар “вийт” этиб қочиб қолишди. Ҳартугул, сараланиш бўлди, манимча. Энди бир зўр эътибор бўлса, мактабнинг гуркираб кетиши, шубҳасиз.

Ҳар йили мактабларда аттестациялар ўтказилади. Унинг талабларига жавоб беролмаган мутахассисларни умуман мактаб оstonасига яқинлаштирмаслик керак. Бундай на у ёқли - на бу ёқлилар мактабнинггина эмас, ўқувчиларнинг ҳам гарданидаги юк. Болаларни эзиб ташламасидан, уларни силтаб ташлаш керак, вассалом.

Мактабнинг, таълим-тарбиянинг ўз паст-баландликлари бор. Яқинда “Мактабга қайтинг, эркаклар!” деган бир мақолани ўқиб қолдим. Хўп тил учидаги гапни ёзибди, азамат. Ҳақиқатан ҳам, кейинги пайтда эркак муаллимлар камайиб кетди, бизда. Очиғи, (бошқа жойларда ўзгача бўлиши мумкин, билмадим) Шарқда, ҳар жабҳада эркакнинг ўрни бўлакча. Таомилимизнинг ўзи шунақа. Мактабда ҳам шундай бўлиши керак. Тарбияда эркакнинг ўрни сезилиб турмаса, бундай болалар сал юмшоқтабиат (бундан ўзга чиройлироқ жумла топа олмадик. Айнан айтсак, андак кўполроқ эшитилиши мумкин эди) бўлиб ўсади. Ваҳоланки, ажодларимизга хос, қони гупурик фарзандларни тарбиялашимиз керак, ҳозир. Чунки, юртимиз учун ўзгаришлар қилишга қодир, қайноқ ёшлар зарур, бугунги кунда.

- Ўқитувчи қандай бўлиши керак? Ҳозирги пайтда энг кўп

такрорланадиган савол - шу. “Ўқитувчи ундоғ бўлиши керак, бундоғ бўлиши керак” деган гаплар эса ундан-да кўп. “Карнайчидан бир пуф”. Мен ҳам шу фикрлар карвонига ўзимнинг ҳам сўзимни тиркаб қўйсам ёмон бўлмайди, назаримда. Биз ўқиган даврларимизда ўқитувчилар билан ўқувчилар орасида жуда катта масофа бор эди. Муаллимлар биз учун сирли бир дунё одамлари эди, гўё. Уларнинг юриш-туришига, гапиришига, боринги, ҳар бир ҳаракатига қизиқсиниб қарар эдик. Мана шу сирлилик бизда муаллимларга нисбатан катта ҳурмат уйғотар эди.

Бугунги кунда ушмундоқ масофа қисқариб, ўқитувчининг “сири” очилиб қолгандай кўринади. Ушбу, яхши маънодаги “қобик”ни яна тиклаш керак. Шундан сўнг ўқитувчи билан ўқувчи орасидаги муносабатга ҳурмат ҳакамлик қила бошлайди. Ваҳоланки, Шарқдаги таомил ҳам шу: “Ҳурматли одам таълим-тарбия беради”. Ахир, бунинг аксини тасаввурга ҳам сиғдириб бўлмайди-ку.

- Мактаб даврга ҳамқадам бўлмадим, жамиятнинг инқирозга юз тутиши бошланди, деяверинг. Бугунги ижтимоий муносабатларимиз ҳар бир шахсни иқтисодни мукамал билмоққа ундайди. Бу жараённинг ибтидоси мактабдан бошланиши табиий. Демак, мактабдаги иқтисод дарсларини жонлаштириш, талаб даражасида тўлақонли ўтиш зарур. Лекин, бу поғонага кўтарилолмай, судралиб қоляпмиз.

Хўш, биз нима қияпмиз: шоша-пиша туманга бориб, мавзуларни кўчириб келиб, афанди билганини ўқийди, деганларидай, ўзимизнинг тушунчамизча болаларга етказишга ҳаракат қиламиз. Ўзимиз мукамал билмаган нарсани

бола шўрлик қаёқдан илғай олсин.

Бу гапларни айтишдан муддаом шуки, тўлақонли, мукамал дарсликлар яратишимиз керак. Кейин, яна бир гап. Хўп, дейлик, чуқур билимли бир иқтисодчини олиб келиб, ўқитувчининг ўрнига ўтказиб қўйинг. Кафолат бериб айтманки, яхши дарс беролмайди. Бу ерда иқтисодий билимнинг ўзи камлик қилади. Ўша иқтисодчи бола билан муомала қила олувчи педагог ҳам бўлиши керак. Демак, “иқтисодчи педагог” мутахассисини тайёрлаш вақти ҳам етди. Замон талаби шундай. Акс ҳолда, “иқтисод - бу нонни тежаш, сувни тежаш” каби савиядаги билимдан нари ўтолмаймиз. Бугун отни қамчилмасак, эртага кеч бўлади. Бунинг учун ҳар қандай чиқимдан қочмаслик керак. Айтишади-ку:

- Туя бир танга.
- Қани бир танга?
- Туя минг танга.
- Мана минг танга.

- Вазиримиз Жўра Фаниевич Йўлдошевнинг таълим тизимлари тўғрисидаги китобларини жуда ёқтираман. Таълимдаги ислохотларга бир йўлланма, бу китоб. Дарҳақиқат, ҳозир касбга йўналтирган ҳолда ўқитиш долзарб вазифа. Бир пайтлар касб анкеталари тузиларди. Очиғи, номига. Ҳозир эса бу катта аҳамият касб этиши керак. Шу орқали ўқувчини маълум мутахассисликка йўналтириш жуда зарур. Билонихоя, биз етук ўқувчиларни етказиб берамиз.

- Таълим тизимини лицей, гимназия дея табақалаштириш унчалик тўғри эмас, назаримда. Чунки, баъзан ой чиқса ҳам, кун чиқса ҳам ўшалар учун бўляпти. Ундан кўра, барча тизимда шундай шароитлар муҳайё этилса, ёмон бўлмайди. Яхши шароит барибир - яхши натижанинг қалити.

Мана, муаллимнинг сўзлари сизнинг таважухингизга ҳам етди. Гап фикрда ҳам эмас. Оддий муаллимнинг ўз касбига бефарқ эмаслигида. Алламурод муаллим шулардан биттаси. Бундайлар эса, маорифимизда сонсиз-саноқсиз. Бефарқлик бўлмаган жойда силжиш юз беради. Демак, маорифимиз илдам қадам ташламоқда. Муаллимнинг гаплари шундан далолат.
Асқар ШОКИР.

Коинотга талпинар ақл...

ГАЛАКТИКА ДЕГЕНИ
НИМА ЎЗИ?РАҚАМЛАРДА —
ҲАЁТ АКСИ

1997 йилда
Ўзбекистонга куйидаги
маҳсулотларни четдан
олиб келишга эҳтиёжи
камайди ва импорти
озайди:

(1996 йилга нисбатан)

- Озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли моллари - 2 баравар;
- Дон, шакар ва қандолат маҳсулотлари - 2 марта;
- Ун ва ун маҳсулотлари - 5 марта;
- Минерал ёқилғи ва нефть - 2,5 марта;
- Кийим-кечак - 7 марта;
- Пойабзал ва шу турдаги маҳсулотлар - 4 марта.

Айни вақтда ўзимизда
тайёрланган бир қанча
тайёр маҳсулотлар
экспорти орти:

- Нефть, нефть маҳсулотлари ва табиий газ - 4 марта;
- Автомобиллар - 7,4 марта;
- Кимёвий штапел тола - 6,8 марта;
- Кийим-кечаклар - 64 фоиз.

Юқоридаги рақамлар мағзини чақишга Сиз, азиз ёш иқтисодчиларнинг тишингиз ўтишига ишонамиз.

Космик кенглик ва умуман ундаги бор материялар жисмлар йиғиндиси Коинот деб юритилади. Коинотнинг кўлами (ўлчами) ҳозирча фанга маълум эмас. Бироқ унинг бир мунча равшан қисми ҳам миллионлаб юлдузлар тўпламларидан иборатки, бу тўплам-

ларнинг ҳар бири галактика атамаси билан номланган. Олимлар Галактикаларнинг ҳам ниҳоятда оз сир-асроридан воқиф холос. Ўз навбатида, ҳар бир Галактиканинг ўзи ҳам бир неча миллионга юлдузлардан иборат.

КОИНОТНИНГ ЁШИ НЕЧАДА?

Кўплаб олимларнинг фараз қилишча, Коинот бундан 15 миллиард йил аввал пайдо бўлган. Катта портлаш деб ном олган мўъжизавий катаклизма оқибатида бўшлиқда улкан зич ва иссиқ оловли шар пайдо

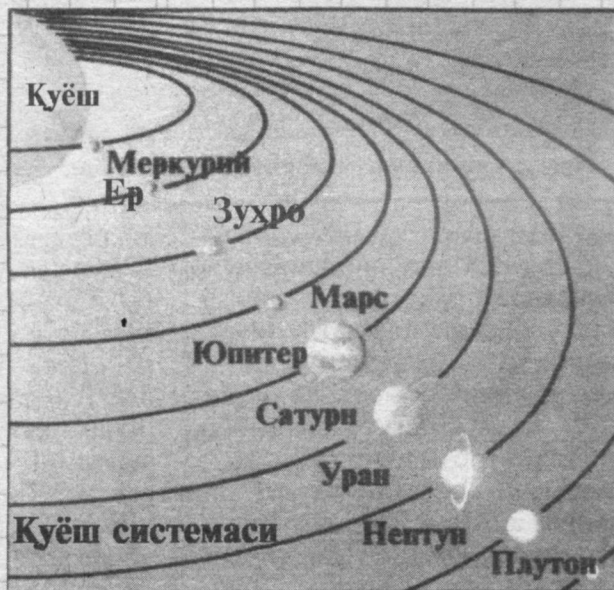
бўлди. Бу портлаш шу қадар кучли бўлганки, у учирган юлдузлар ва галактикалар ҳалигача марказдан олисларда турли томонда учиб юрибди. Коинот эса ҳануз кенгайишда давом этмоқда.

ЕР ҚАЕРАДА ЖОЙЛАШГАН?

Ер - марказда турувчи юлдуз - Қуёш атрофида айланувчи тўққиз сайёра (планета)нинг бири. Улар ҳаммаси биргаликда Қуёш тизими (системаси)ни ташкил этадилар.

Қуёш Сомон йўли деб аталувчи галактикадаги сонсиз юлдузларнинг бири.

Ҳозиргача фан Ерни ҳаво, сув, ҳарорат сингари ҳаёт учун зарур омиллар бор яққалғиз сайёра деб билади. У Қуёш билан шундай қулай жойда жойлашганки, айнан шу масо-

фада турган сайёрадаги сув буғланиб, газга айланиб ҳам кетмайди, музлаб ҳам қолмайди. Ерни Атмосфера ўта қизиқ кетишдан ҳам, музлаб қолишдан ҳам асраб туради.

БИЗ КОСМОСНИ

ҚАЙ ТАРЗАДА ЎРГАНАМИЗ?

Космик кенгликни ўрганишда олимлар турли хил телескоплардан фойдаланадилар. Мисол учун, оптик телескоплар тасвирни махсус линзалар воситасида катталаштириб беради.

Бизнинг буюк аждодимиз Ал-Фарғоний бундан 1200 йил аввал Бағдод яқинидаги икки жойда обсерватория қуриб, юлдузларни кузатган. Улуғ бобокалонимиз Мирзо Улуғбек ва унинг шогирдлари томонидан Самарқанд яқинидаги обсерваторияда телескоплар яратилган бўлиши шубҳасиз.

Улардан кейин дунёнинг кўпгина мамлакатлари олимла-

ри телескопнинг ранг-баранг хилларини ихтиро этдилар. Бугунги кунда шундай сезгир телескоплар борки, улар инсон кўзи илғамайдиган ниҳоятда кичик тасвирни ҳам электрон асбоблар билан сезиб фотоплёнкага муҳрлашга қодир.

Юлдузлар ҳам, сайёралар ҳам биз биладиган ёруғликлардан ташқари, бошқача нурлар ҳам таратишини фан аллақачон аниқлаган. Ҳозирги телескоплар биздан бениҳоя олисдаги юлдузлардан таралаётган радио тўлқинларини, ультрабинафша ва рентген нурларини ҳам илғаб, қайд этмоқда.

Кўз илғамас юлдузлардан келаётган радиотўлқинларни ушлаб оладиган радиотелескоп мана шу.

ҚУЁШ НЕГА
ШУНЧАЛАР ИССИҚ?

Қуёш водород билан тўлдирилган, ниҳоятда улкан ёнаётган шарга ўхшайди. У ўзидан бекиёс даражада кўп энергия тарқатади. Бу энергияда ёруғлик ва иссиқлик қоришгандир. Қуёш шу қадар каттаки, у буткул ёниб бўлиб-ўчиши учун кўп миллион йиллар вақт керак бўлади.

Қуёш сиртида ҳарорат тахминан 6000 С (11000 Ф)ни ташкил этади. Унинг ички қисмида эса ҳарорат сиртидагига нисбатан 2500 марта кўп экани эҳтимоли бор.

КОИНОТГА ТАЛПИНАР АҚЛ

мақоласи юзасидан саволлар ва тест саволлари

1. Венера, Нептун ва Марс сайёраларига кимнинг номи берилган?
а) қадимги Рим худоларининг; б) астрономларнинг; в) Миср фиръавнларининг.
2. Сириус, Бентелгейзе ва Альфа Центавра - юлдузларми ёки сайёраларми?
3. Юлдузлардан таралаётган нурлар нималардан дарак беради?
а) ўзга Галактикалардаги юлдузларда содир бўлган йўл-транспорт ҳодисаларидан; б) энгил мустика.
4. Телескопдан фойдаланган биринчи олим Эйнштейнми?

5. Рентген ва ультрабинафша нурларини кўриш мумкинми?
6. Юлдузлар гуруҳи бундай номланади:
а) компаундлар; б) коллекциялар; в) юлдуздошлар.
7. Ажойиб кунларнинг бирида Қуёш сўниб қолиши мумкинми?
8. Қуёшга тик қараш зарарлими, фойдалими?

Коинотга оид тест саволларига жавоб топишингизга бир ҳафта муҳлат бор. Ақс ҳолда... ҳам вақтдан, ҳам нақддан ютқазиб қўйиш мумкин!

АСЛ МАҲСУЛОТНИ
СОХТАСААН

ФАРҚЛАШНИ ЎРГАНАМИЗ

Ҳозир дунёда ишлаб чиқарилган товарларнинг 80 фоизида махсус маркировка - штрих кодлари мавжуд. Штрихлар 13 та рақамдан иборат. Улардаги иккита узун чизик (полоса) - коднинг боши ва охирида жуда кўп маълумотлар акс этган бўлади.

13 рақамли штрих-коднинг дастлабки 2-3 рақамидан бу маҳсулотни ишлаб чиққан мамлакатни билиб олиш мумкин. Навбатдаги 5 та рақам эса - товар тури, унинг хусусиятлари, ўлчами, вазни ва рангини ифодалайдиган кўрсаткичлардир. Охиридаги иккита рақам - назорат хулосаларидир. Улар штрих-кодда кўрсатилган маълумотлар сканерга мос ёки мос эмаслигини билдиради. Бинобарин, сиз худди шу сўнгги иккита рақам ёрдамида товарнинг ҳақиқий ёки сохталигини билиб оласиз. Бунинг учун штрих-коддаги рақамлар воситасида куйидагича оддий арифметик амалларни бажарсангиз, кифоя.

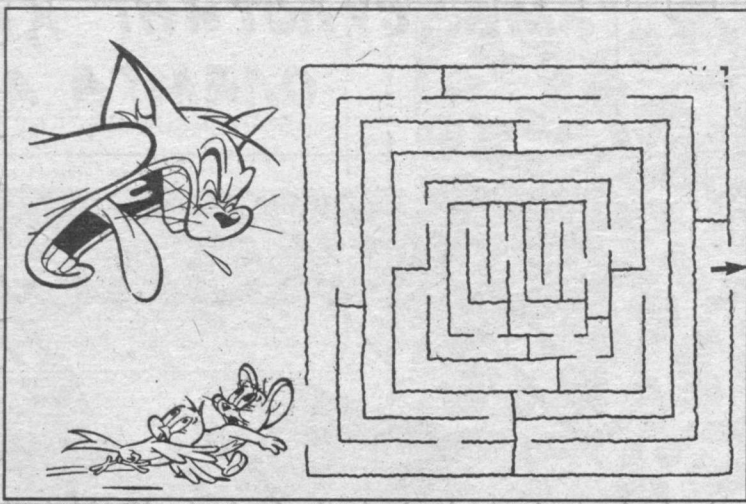
- Рақамлар қаторида жуфт ўринларда турган рақамларни топинг.
 - Ҳосил бўлган сонни 3 га кўпайтиринг.
 - Тоқ ўринда турган сонларни кўшинг (охирги назорат рақамини кўшманг).
 - Иккинчи ва учинчи амаллардан чиққан натижаларни кўшинг.
 - Чиққан натижадаги ўнликни олиб ташланг.
 - 10 сондан 5-амал натижасида чиққан рақамни олиб ташланг. Худди мана шу сон - назорат рақами бўлади.
- Агар сизнинг ҳисобларингизда чиққан рақам штрих-код остидаги сўнгги - назорат рақамига мос тушмаса (бошқача рақам чиқса), демек сиз сотиб олмоқчи бўлган товар ҳақиқий эмас, балки сохта экан.

Маҳсулот чин ёки сохталигини бир қарашдаёқ билиб олиш учун кўп марта машқ қилиш керак, албатта. Ақс ҳолда, "енг ичида" тайёрланган маҳсулотни сотиб олиб, еб-ичишга тўғри келади.

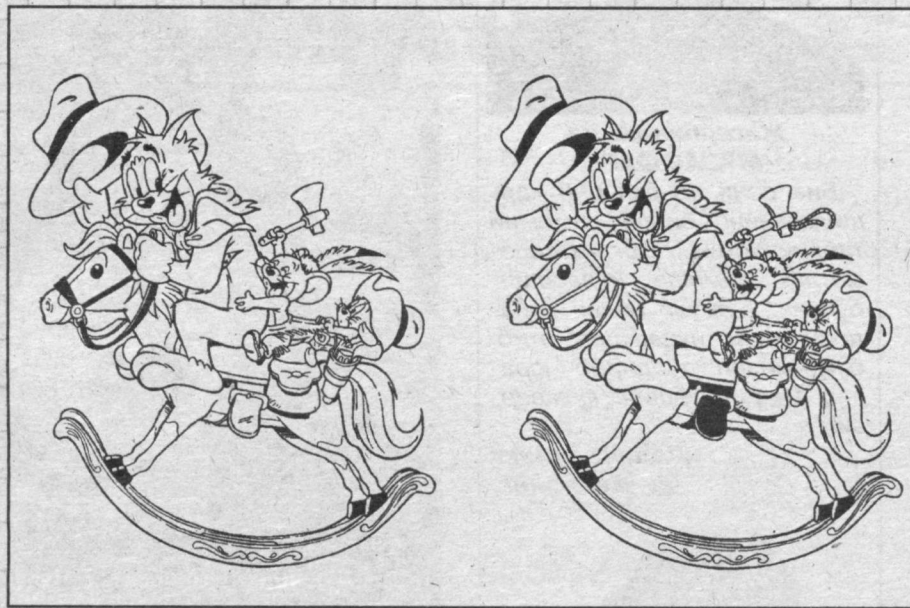
Қалбаки товар олиб қўймасликни истасангиз, товарни сотиб олаётганда маркировка қилинган рақамларга қаранг: мамлакатимиз бозорларига келтирилаётган маҳсулотларни ишлаб чиқараётган мамлакатларнинг код рақамларини эслаб қолинг. Мана, улар:

- 00-09 АҚШ ва Канада
- 30-37 Франция
- 380 Болгария
- 400-440 Германия
- 460-469 Россия
- 480 Филиппин
- 45-49 Япония
- 50 Буюк Британия
- 560 Португалия
- 690 Хитой
- 729 Исроил
- 770 Колумбия
- 789 Бразилия
- 80-83 Италия
- 84 Франция
- 869 Туркия
- 880 Жанубий Корея

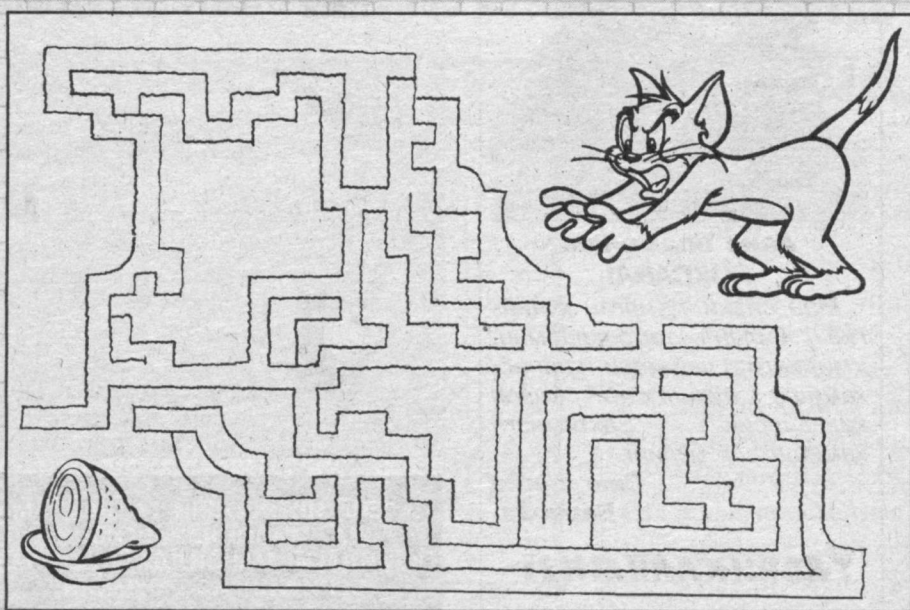
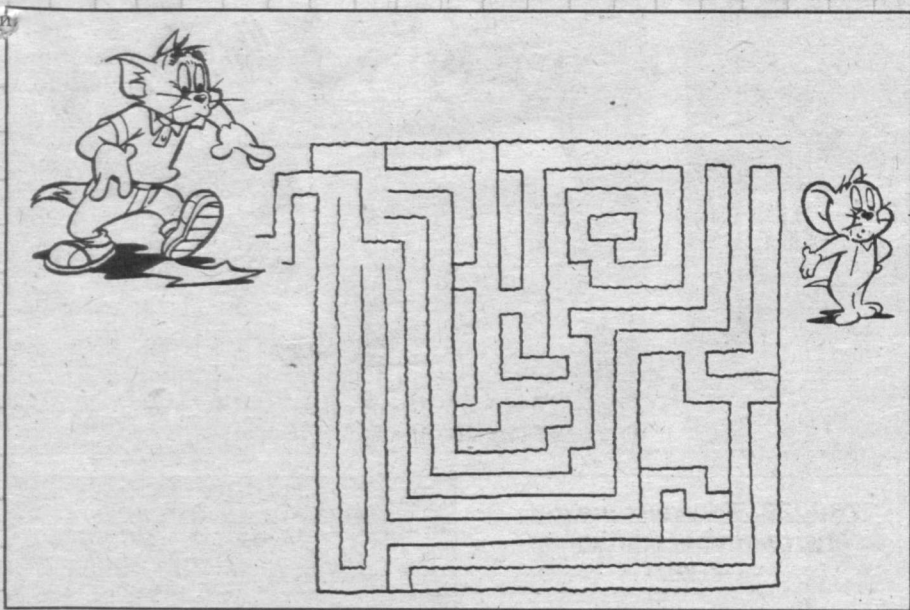
PS: Юқоридаги код рақамлари - маҳсулот ёрлиғига туширилган штрих-коддаги 13 рақамнинг дастлабки 2-3-лари эканини яна бир бора эслатамиз.

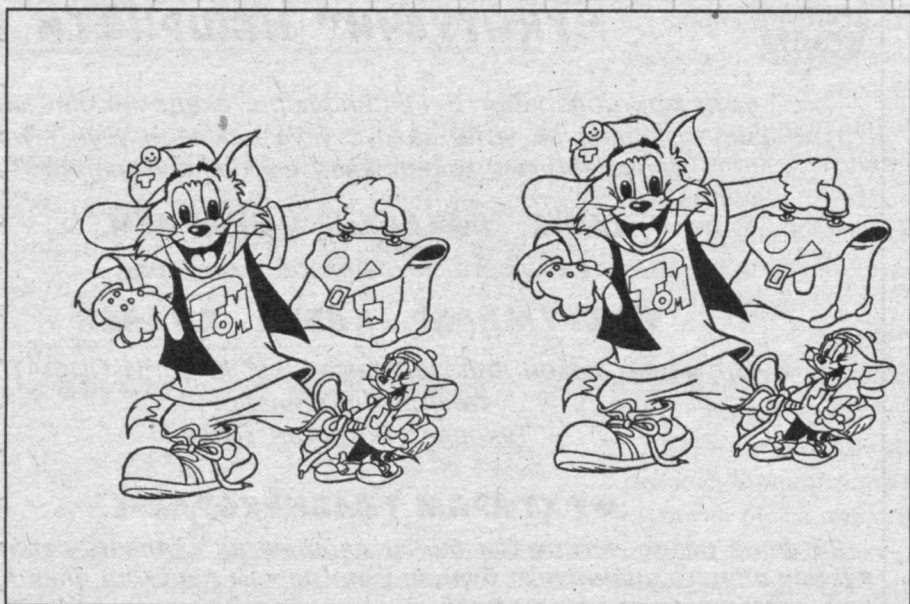
Лабиринтдан чиқиш йўлини топишга ёрдам беринг.

Суратлардаги иккита фарқни топишга уриниб кўринг.

Лабиринтдан чиқиш йўлини топишга ёрдам беринг.

Суратлардаги иккита фарқни топишга уриниб кўринг.

**МАҲСУЛОТИНГ ҲАҚИДА БОЛАЛАРГА АЙТ,
ОЛАМГА ДОСТОН БУЛАДИ!**

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

**Жигарбандимиз
МУЗАФФАР!**

Биз сени 10-баҳорни қаршилаганинг билан самимий табриклаймиз. Соғлик-саломатлик ҳамиша йўлдошинг бўлсин. Кулгунг билан хонадонимизни нурафшон этиб, бағримизни тўлдириб юравер. Иқбол кўшинг кулаверсин.

**Даданг, ойинг
ва укаларинг.**

**Азиз опақоним
РОКСАНА!**

Мен сизни туғилган кунинг билан табриклайман. Умидингиз чашмаси қайнаб, ҳамиша йўлингизни раван қилаверсин. Бахтимизга ҳамиша соғ бўлинг.

**Синглингиз
Бернора.**

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

ШУКОЛАД

Дўконлар: Тошкент, Нукус кўчаси, 20-а уй.
Тел: 56-65-92.
Наманган, Дўстлик шоҳкўч. 14-уй. "Барака-Р".

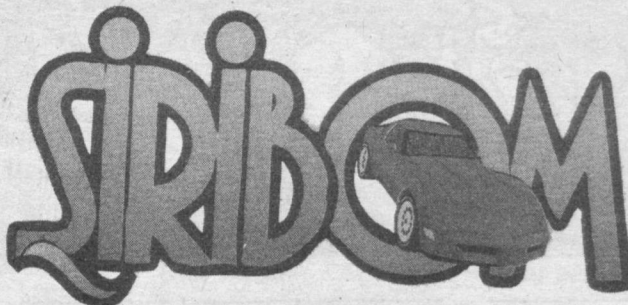
JAHN INTERNATIONAL A/S

Republic of Uzbekistan Tashkent city
Asaka street, 42
Тел: 7-3712-338-753

**"ЁШ ИҚТИСОДЧИ"ГА РЕКЛАМА
ВА ЭЪЛОНЛАРИНГИЗНИ
КУЙИДАГИ МАНЗИЛДА БУЮРТМА
БЕРИШИНГИЗ МУМКИН:**

**700029. Тошкент шаҳри,
Мустақиллик майдони,
2-уй.**

**Мулоқот учун телефон:
(371) 139-49-32, 139-16-49.
Факс: (371) 139-47-23.**

БУ — ЮҚОРИ ҚУВВАТ!

Tashkent, Mukimi Str. 96.
Tel: (3712) 53-57-42, 53-72-23.
Fax: 53-86-68.

AMIR Company Limited

Тел: (3712) 56-18-84, 56-70-11.
Факс: (3712) 56-31-44

**ВИЛОЯТ ВА ШАҲАР КИТОБ САВДОСИ ТАШКИЛОТЛАРИ, ФИРМАЛАР, КОРХОНАЛАР, ТАДБИРКОРЛАР, ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ТИЗИМИДАГИ БАРЧА ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИ ҲАМДА ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!
"ЎҚИТУВЧИ" НАШРИЁТИ 1998 ЎҚУВ ИЛИДАН БОШЛАБ**

ўрта мактабларнинг 2-11 синфлари, академик лицейлар,
гимназиялар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари учун мўлжалланган
барча турдаги дарсликлар ва қўлланмаларни

ОЧИҚ САВДОГА ЧИҚАРАДИ

ва уларга чекланмаган миқдорда

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Буюртмалар жаҳон андозаларига мос, ЮҚОРИ СИФАТ билан
тайёрлаб берилади.
Тўловлар исталган турда.

МУҲТАРАМ ТАДБИРКОРЛАР!

25 фоиз савдо чегирмаси билан дарслик ва қўлланмаларни биринчи
қўлдан олишга шошилинг, бундан ўзингиз ҳам даромад олишингиз мум-
кин, ҳамёнингизга ҳам фойда!

1998 — ОИЛА ИЛИ ЭКАНИНИ УНУТМАНГ!

Мурожаат учун манзил:

700129. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй, "Ўқитувчи"
нашриётининг "Савдо-тижорат бўлими".
Телефонлар: 144-22-92, 144-23-86. Факс: 144-26-89.

Болалар, билафон ва топафонлигингизни тезроқ, НАВРЎЗ байрами-гача баён қилиб, бизга юборинг. Биринчи бўлиб тез ва энг тўғри жавоб йўллаганлар алоқа бўлимнинг белгисига асосан баҳоланади.

Биринчи ўринга: Телевизор.

Иккинчи ўринга: /иккита / Филдиракли чанғи.

Учинчи ўринга: / учта / Аудио плейер.

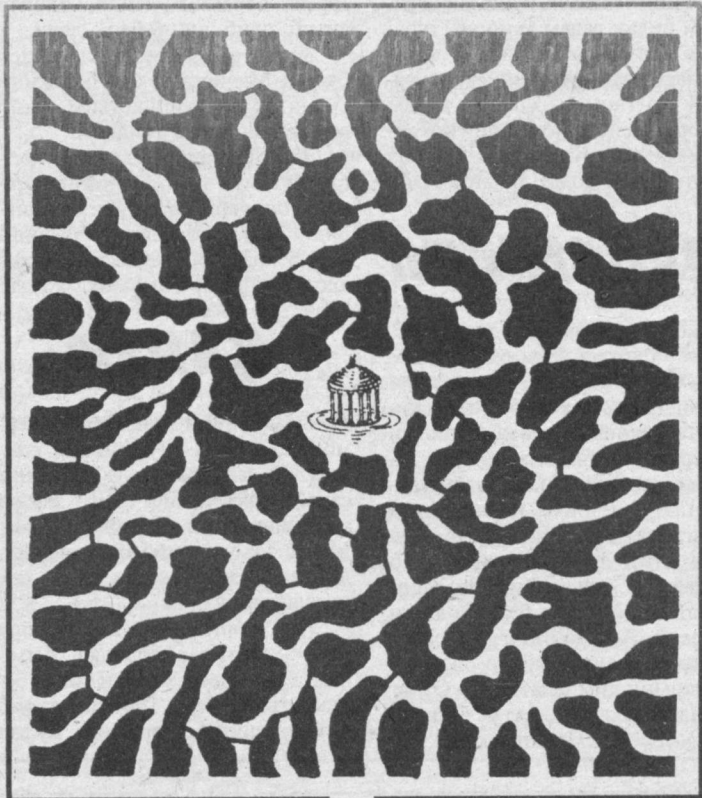
Жавоблар газета саҳифасининг айнан ўзига тўлдирилиши керак.

Синф раҳбарингизни исми-шарифи _____

Исм-фамилиянгиз _____

Манзилингиз / телефон / _____

Чанғи учун оёқ кийим ўлчами _____

ЛАБИРИНТ МАРКАЗИГА ЙЎЛ ТОПИНГ.

Ширибом этикеткаларини автомобиль маркаларига мос ҳолда ёпиштириб чиқинг.

Ferrari F 50	Chevrolet Camaro
Alfa Romeo 146	Toyota Celica Turbo
Daihatsu X-021	Toyota Supra
Chrysler Stratus	Arroms-Hart.

Бу қандай сон бўлди?

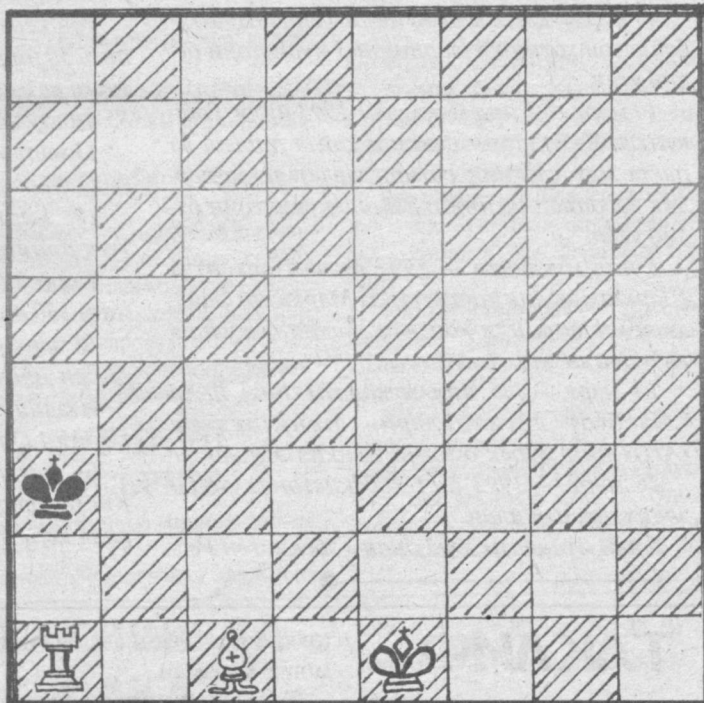
Шундай сонни топингки, уни иккига бўлганимизда 1, учга бўлганимизда 2, тўртга бўлганимизда 3, бешга бўлганимизда 4, олтига бўлганимизда 5 ортиб қолсин. Бу сонни еттига бўлганимизда тўғри бўлинсин.

Ж А В О Б

Бўш ўтирма

4 - яқунловчи босқич

ШАХМАТ КЛУБИДА

Бир куни шахмат клубида сиз кўриб турган партия қолдирилибди. Эртаси куни клуб аъзоларининг роса боши қотибди. Чунки, қора шохни оқ тўра ҳам, оқ фил ҳам бирваракайига уриб турганини кўришибди. Сизнингча, бу ҳолат қандай келиб қолган?

Ж А В О Б.....

Тушиб қолган сонларни топинг

15	13	12	11	9	9	?
11	12	14	?	26	42	
7	14	10	12	14	9	?
4	7	9	11	14	15	19 ?
5	41	149	329	?		
7	19	37	61	?		
857	969	745	1193	?		

КЕЛИН-КУЁВЛАР

Бир оилада уч ака-уканинг тўйи бўлиб ўтибди. Келинларнинг исмлари Анора, Ирода ва Камола. Куёвларнинг исмлари эса, Анвар, Икром ва Карим экан. Тўйдан кейин келган меҳмонлар ким-кимга уйланганини билмас эканлар. Келин-куёвлар меҳмонларга: «Билишни истасангиз топиб олинглар», - дейишибди.

1. Карим: Исмларимизнинг бош ҳарфлари бир-биримизникига ўхшаш.
2. Икром: Бир келин-куёвнинг исмининг бош ҳарфлари ўхшаш эмас.
3. Камола: Анора Анвар билан турмуш қуришди.
4. Анвар: Мен Камолага уйланганман.
5. Ирода: Юқорида айтганларнинг кўпчилиги ёлгон гапиришди.
6. Анора: Юқорида айтганларнинг кўпчилиги ёлгон гапиришди.

Шуни айтиш керак-ки, келин-куёвларнинг бири тўғри гапирган бўлса, бири ёлгон гапирган. Жавобларни солиштириб сиз ҳар бир келин-куёвни аниқлай оласизми?

ЖАВОБ

УЧ САВДОГАР.

Уч савдогарнинг 21та ёғ бочкалари бор. Бу бочкалар 7та тўлиқ, 7та ярим ва 7та бўш ҳолатда бўлиб, уларни тенг тақсимлаш керак. Ж А В О Б

Ширибом, ширибом - мазали, Олмали, анжирли, асалли...

Тошкент, Муқимий кўчаси, 96.
тел: 53-57-42, 53-72-23, 67-22-56

Уйимизда ҳар куни жанжал. Аям билан дадам уришиб, туялон кутараверганларидан қўшнилари кузига куринишга ҳам уялиб қолганман. Одатда дадам маош оладиган кунлари уйга алламаҳалда қайтадилар. Бу биз учун оддий ҳолга айланиб қол-

ДАДАМНИНГ

ган. Эшик кунғироғи жиринглаганда эшикни узим очаман. Дадам баъзан эшикка, баъзан уларни ташлагани келган бирор кишига суюниб турган буладилар. Тугриси, кейинги вақтларда дадамдан нафратланадиган булганман. Лекин нима қилай, нима булганда ҳам менинг дадам. Туно кунни дукон олдида утиб кетаётсам, дукон мудир мени тухтатди. Ҳайрон булиб олдига борсам «Асадбойни углимисан?» — деб сурди. Айбдор одамдай бошимни қимирлатдим. «Отанг бундан икки ой аввал уч бутилка ароқ олган. Пулини ҳар куни

«эртага бераман», дейди. Онанга айтиб, олиб чиқиб бер», деди. Бутун вужудим музлагандек булди. Мудирга секин бошимни силкитдим-да, уйга кетдим. Аммо онамга ҳеч нима демедим. Эрталаб туриб, гуё мактабга кетган булдим. Портфелимни уртгим Алишернинг уйида қолдирдим. Узим эса шаҳар бозорига бориб, арава олдим. Одамларнинг юкини ташимокчи ва пул туллаб

ҚАРЗИ

дукон мудирга ароқ пулини бермоқчи булдим. Шундай ҳам қилдим. Қош қорайганда пулимни санаб курсам, бир ярим шиша ароқнинг пули булибди, холос. Менга эса уч шиша ароқнинг пули керак эди. Эртаси куни ҳам келадиган булдим. Уйга борганимда аям бечора тоза хавотир олибдилар. Аммо аямга айтмадим. Кечаси билан белим оғриб чиқди. Эрталаб туриб кечаги ишни такрорладим. Бу гал

Кулоғингга гапим бор

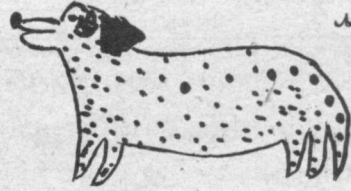
купроқ пул ишладим. Аям менинг хатти-ҳаракатимдаги узаришни бироз сезгандек, кучада кутиб турган эканлар. Курмабман. Дукон очиклигига хурсанд булиб, югуриб кириб кетдим. Топган пулимни тутқаздим. Мудир пулни санаб 25 сумини қулимга қайтариб берди. Хурсанд булиб дукондан чиқиб кетдим. Не қуз билан курайки, аям уткир нигоҳларини менга тикиб турибдилар. Сездим, дукон ойнасидан ҳаммасини курибдилар. Курқиб турган эдим, аям йиғлаб мени бағриларига босдилар. Мен ҳам йиғладим. Неғалиғини билмайман. Худди шу куни мудир аямга ҳам қарзимиз борлигини айтган экан.

**Нурбек БОБОНАЗАРОВ,
Навоий вилояти,
Кармана шаҳри.**

Менинг кучуқкам

Менга 5-6 ой олдин дадам кучуқкамни соғиниб қилди. У жуда ийса ва қувноқ. Мен уни парварим қиламан. Бўйи вақтларимда у билан ўйнайман. У менинг гапимга тинишмади. Бир кунни у йўқлиб қолди. Кейин мен қаердадир кучуқ бовулмаётганини эшитиб қолдим. Кейин бориб қарасам, у менинг кучуқкам экан. Мен уни тақдирим, уйимга олиб келдим. Ўша эна парварим қила бошладим.

Тошкент шаҳри 175-мактаб
2-синф ўқувчиси
Қаримбоева Ўзасо-
ланини ўқувчиси.

«Ойнаи Жаҳон» — болаларга

СЕШАНБА, 10 МАРТ.
УзТВ-1 дастур
9.40 «Олам ва одам».

10.05 Болалар учун «Кичкинтойлар масканида». Курсатувда Наманган вилоятидаги болалар боғчаларида тарбияланаётган кичкинтойлар ҳақида видеолар намоиш этилади.

10.25 Инглиз тили.
12.05 «Қувноқ алдоқчи». Мультфильм.

18.10 Болалар учун «Табиат алифбоси».

20.10 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур
18.15 «Ёрилтош» мульттуплам.

18.35 «Ёввойи ҳайвонот олами».

19.00 «Сехрли улка ҳақида ҳикоя». Британия.
УзТВ-4 дастур

18.50 Мульттомоша.
ЧОРШАНБА, 11 МАРТ

УзТВ-1 дастур
9.15 «Ҳа, ҳа, ҳа». Ханда, ҳажвия, ҳангома.

12.05 «Мағрифат маскани».

18.10 Болалар учун «Кузгу» тележурнали.

20.10 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур
18.15 «Жаҳон халқлари эртаклари».

ПАЙШАНБА, 12 МАРТ
УзТВ-1 дастур

10.30 «Янги алифбони урганамиз».

18.10 Болалар учун «Малоҳат дарсхонаси».

20.10 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур

18.15 «Эркатой». Болалар учун дастур.

18.55 «Катта танаффус» телеуйин.

УзТВ-4 дастур
18.50 «Мульттомоша».

ЖУМА, 13 МАРТ.
УзТВ-1 дастур

10.50 Болалар учун «Мактублар — кабутарлар»
13.10 «Эртақлар — яхшиликка етаклар». «Қачал-полвон». Республика қуғирчоқ театрининг спектакли.

Азиз ўқувчилар! Бу ҳафта ажойиб воқеа ва саналарга бой.

Бундан 5 йил муқаддам Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислоҳ Каримовнинг махсус Фармонига асосан мамлакатимизда «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилди. Бу мукофот дастлаб илғор ўқитувчилар, болалар шифокорлари ва маҳалла оқсоқолларига берилди.

40 йил муқаддам 1958 йили Тошкентда Ўзбекистон хотин-қизларининг 1-қурултойи булиб ўтди.

10 март — 5 йил муқаддам 1993 йили Тошкентда Ўзбекистон пахтачи қайта ишлаш ва пахта маҳсулотини сотиш давлат акционерлик ассоциациясининг таъсис қурилтойи булиб ўтди.

5 йил муқаддам — 1993 йили Тошкентда Шарқшунослик институтида Марказий Осиёда ягона биринчи корейшунослик факультети очилган эди.

14 март — 35 йил муқаддам 1903 йили «Матбуот янгиликлари» агентликлари (АПН)нинг ўзбек бўлими ташкил этилди.

16 март — 1992 йил Ўзбекистонда АҚШ элчихонаси очилди.

5 йил муқаддам 1993 йили Ўзбекистон Республикаси

публикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тadbирлари туғрисида»ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

1990 йилдан бошлаб Ўзбекистонда «Наврўз» байрам санаси дам олиш куни деб эълон қилинди.

65 йил муқаддам 1993 йили Қорақалпоқ радиоси уз эшиттиришларини бошлаган эди. Тошкентда Чинни заводининг ишга тушганига 50 йил тўлди. Машҳур рус шоири, драматурги ва ёзувчиси С. В. Михалков туғилганига 85 йил тўлди.

13 март — ажойиб рус ёзувчиси ва педагоги А. С. Макаренко туғилганига 110 йил тўлади.

17 март — рус ёзувчиси В. И. Полевой туғилганига 90 йил тўлади.

Таниқли рус ёзувчиси М. Горький туғилганига 130 йил тўлади.

12 март — 30 йил муқаддам 1968 йили Маврикий Давлати мустақил деб эълон қилинди.

Италия ёзувчиси Габриэла Анунцио туғилганига 135 йил тўлади.

Бу ҳақда газета саҳифаларида ва Ўзбекистон телевидениесининг бир қатор курсатувларида кенг ва атрофлича еритилди.

ТАКЛИФ

Мен, Ўзбекистон телевидениеси орқали, болалар учун берилмаётган курсатувларни мунтазам куриб боряпман. Болалар курсатувларини аниқлашда газетада берилмаётган «Ойнаи жаҳон — болаларга» дастури менга қўл келяпти. Айниқса «Санъат гунчалари», «Нурли келажак», «Болалигим — пошполигим» курсатувларида ёш қўшиқчи, раққоса, ўқувчиларнинг чиқиши-

ни ҳаммаша завқ-шавқ билан томоша қиламан.

Тенгдошларимиз орасида қўшиқ, рақсга ҳавас қуйган ўқувчилар жуда куплаб топилади.

Лекин болалар учун ёзилган қўшиқ ва рақслар жуда камайиб кетаяпти. Шу туфайли болалар катталарнинг қўшиқ ва рақсларини ижро этишларига тугри келяпти.

Мен Тошкентдаги Республика рақс санъати билим юртида таълим олиб келяпман. Рақс буйича ўқитувчим Матлуба Абдуллаева ўзбек рақс санъа-

ти сирларини биз ешларга ургатиб келяптилар. Купинча устозимиз ҳам бизбоп рақсларни саҳналаштиришда жуда қийналадилар. Шубоисдан сизларга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчи эдим.

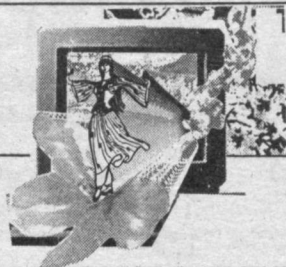
Болалар учун ўқувчилар-боп қўшиқ ва рақс ўргатувчи курсатувлар ташкил этишини-гизни истардим.

Сизларга ҳурмат билан Республика рақс санъати билим юртининг 7-«А» синф ўқувчиси Ситора РАҲИМОВА

УзТВ-2 дастур
18.15 «Бор экан-да, йўқ экан».
УзТВ-4 дастур
18.50 «Мульттомоша».

ШАНБА, 14 МАРТ.

УзТВ-1 дастур
13.00 «Маҳалламиз болала-

ри» телемусобақа.

18.00 «Инжиқ малика» мультфильм.

18.10 «Қўшигим-жон қўшигим»... Наврўз қўшиқлари ҳақида суҳбат. Курсатувни Ўзбекистон халқ артисти Шермат Ерматов олиб боради.

19.50 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур
9.00 «Бор экан-да йўқ экан».
9.20 «Саргузашт фильмлар экрани». «Геракл саргузаштлари».

18.15 «Боланинг тили».
18.30 «Сув остига саёҳат». УзТВ-4 дастур
10.25 «Биргаликда куйлайлик».

11.10 «Шанба эртаги».
18.45 «Мульттомоша».

ЯҚШАНБА, 15 МАРТ
УзТВ-1 дастур

8.25 «Камалак» болалар учун кинодастур.

10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».

11.30 «Қувноқ стартлар» телемусобақа.

18.00 «Уйла, изла, топ!» телебеллашув.

УзТВ-2 дастур
9.00 «Боланинг тили».

9.15 «Катта танаффус» телеуйин.

12.05 «Болалар экрани».
16.30 «Мультипанорама».

18.15 «Сув остига саёҳат».
18.30 «Синфдош».

19.05 «Буш утирма».
УзТВ-4 дастур

19.55 «Яқшанба эртаги».
14.30 «Жонли сайёра».

16.30 «Мультэкран».
18.45 «Мульттомоша».

ДУШАНБА, 16 МАРТ
УзТВ-1 дастур

20.10 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур

18.15 «Ёрилтош» мульттуплам.

СЕШАНБА, 17 МАРТ
УзТВ-1 дастур

20.10 «Оқшом эртаклари». УзТВ-2 дастур

18.15 «Ёрилтош» мульттуплам.

18.35 «Ёввойи ҳайвонот олами».

УзТВ-4 дастур
18.50 «Мульттомоша».

Ушбу курсатувлар ҳақида фикр ва мулоҳазаларингизни кутамиз азиз ўқувчилар!
Тоҳир МУЛЛАБОВ
Ўзбекистон телевидениеси «Болалар» Бош муҳарририятининг гуруҳ раҳбари

БУВИМНИНГ НОН БЕХИСИ

Болалигимни уйласам, хотирамда ариқда қалқиб-қалқиб, гоҳ куришиб, гоҳ куринмай оқиб келатган, тиллодек сап-сарик беҳилар куз унгимдан утади.

Бизнинг жуда катта чорбоғимиз буларди. У иккига булинган, бири бизнинг ҳовлимиз, иккинчиси эса бувимники эди. Ана шу бувим томонда 7—8 туп беҳи дарахти қатор булиб усарди. Дарахтлар айнаи кучга кирган, мевалари ларзон-ларзон, шохлари ерга тегай-тегай деб турарди. Ҳамма вақт таги билан битта булиб тукилиб ётарди. Унинг тагидан тез оқар ариқ утарди. Кейинчалик қарасам, сал катта булганимда, менга жуда катта, бахайбат, чуқур булиб куринган «анҳор» кичкинагина ариқча экан. Демак, мен уша куз икки ёшдан сал ошган эканман, лекин уч ёш эмасдим, бу аниқ! Нега десангиз, опаларимдан бири доим мени кутариб юрарди. Бирор айтганимни қилишмасам, опичлаб кетаётганларида елкаларини тишлаб олардим. Бечора опаларим мени ерга қуяй десалар онамдан қурқибарди. Ҳадеб кутариб юравериб, айтганимни қилавериб жонларига тегса керак, ҳар замонда ташлаб қочибарди. Чунки эркалигу қайсарлигининг чекичегараси йуқ эди-да.

Бувимнинг «нон» беҳиси жуда машҳур эди. Ҳечам қурт тушмас, силлик, бирам хушбуй эдики... Ҳаммасидан ҳам унинг мазаси зур эди. Шунинг учун ҳам «нон» беҳи дейишса керак. Фарқ пишган беҳилар тукилиб, сув билан бирга кучага оқиб чиқарди. Буни яхши билган маҳалла болалари куприка тугон қуйиб, кутиб утиришарди. Оқиб келатган беҳини ким биринчи курса, у ушаники буларди. Ҳасисроғи ҳамманинг сулагини оқиздириб, атай куз-куз қилиб ўзи сярди-қуярди. Лекин купчилик «тишлам-тишлам»га берар эди, ҳамма битта-битта тишлаб чиқарди. Аммо бирортаси каттароқ еки икки марта тишлаб курсинчи, куринг жанжални, ҳатто «иш» жангга айланиб кетарди. Ҳаммаси ҳам майли-я, мен уйнаганим чиққан кун ана шундай темир интизом барҳам топарди. Чунки уша болаларнинг энг зури — акам эди. Акам эса менинг ҳамма айтганларимни қилар эдилар, турғироғи мажбур эдилар. Акам бориди мен ҳам роса учимни олардим болалардан. Чунки улар акам йўғида қулимда нима булса олиб қуйишар, конфетларимни еб, уйинчоқларимни олиб қочиб кетишар, йиғласам ҳам парво қилишмасди. Шундай қилиб оқиб келатган беҳиларга ҳужайин — акам икковимиз! Қизик, болалик экан-да, боғимиз тула беҳи, биз эса... Энди болаларнинг ҳаммаси менга хушомад қила бошлайдилар. Мен эса беҳиларни хоҳлаган болага берарман.

Шундай пайтларда бувимни яна ҳам яхши куриб кетардим: — яхши ҳам «нон» беҳи эканингиз, бувижон!

ЯНГИ «ХУНАРИМ»

Сал катта булиб дарахтга чиқиб урганиб олганимдан кейин ерда камроқ юрадиган булиб қолдим. Томма-том, деворма-девор чопадиган булдим. Жоним ичимга сизмасди.

Бир куни яқинда урганган янги «хунарим»ни курсатмоқчи булдим. Ёз эди, онам ҳовлимизнинг энг салқин жойи — токимизнинг тагида нимадир тикиб утирардилар. Мен токка — онам утирган жойнинг нафд тепасига чиқдим-да, билагимдек келадиган бир ёғочни тиззаларим остига маҳкам қисдим, қуларим билан эса ёнма-ён қилиб қуйилган иккинчи ёғочга бироз осилиб турдим. Бу машқни авваллари дарахтнинг пастрок шохларида, нарвонларда жуда куп бажарганим учун узимга ишончим қаттиқ эди. Аммо бугун бала-

Шоира Фарида БУТАЕВанинг ўқувчилик пайти.

Унинг «Қирқ кокиллигим», «Изтироб қуйлаги», «Тунлар исени» шеърини тушларлари чоп этилган.

Азиз болалар, Фарида опангиз бизнинг газетани ўқиб, болалиқнинг бегубор кунларига қайтгиси келиб қолибди. Марҳамат, унинг Сизга илинган хотираларини мазза қилиб ўқинг...

ндрок жойда (токимизнинг баландлиги тўрт-беш метрча келди) синаб курмоқчи булдим, шу баҳонада онамга мақтанмоқчи эдим.

— Ая, менга қаранг, — дедим-да, қуларимни қуйиб юбордим. Онамнинг «Вой» деганларини эшитдим. Табиийки, бошимни пастрга қилиб осилиб турганимдан кейин этагим юзимни тусиб қолган эди. Бошимни кутариб бундай пастрга қарасам онам хушларидан кетиб ётибдилар.

«УСТОЗ»ЛИГИНГ ҚУРСИН

Мевалар гулга кира бошладики, менинг ҳам давроним бошларди. Нега дейсизми?

Биз оилада етти фарзандимиз. Мен ана шу етти боланинг энг уртанчасиман. Энг шуҳи ҳам — мен, энг эркаси ҳам — мен.

Боя давроним деганимда гап бор. Опа укаларим ҳеч қайсиси менчалик дарахтга чиқа олмас, чиққанларида ҳам, мен турган қалтис шохларга яқинлашолмас эдилар. Мен эса боғимиздаги ҳар бир дарахтнинг нечта бутоғи борлигига эътибор берардим. Уриқлар қийғос гуллаган, ҳали гураси куринмай туриб, елим йиғишга чиқардим. Марвариддек-марвариддек елимлардан эллик-олтмиштасини биллақларимга епиштириб олиб тушардим, узим емай қийналиб-қийналиб. Энди ҳаммага улашаман деб турсам синглим Саодат ҳаммасини еки энг зурини «менга берасан» деб туриб оларди. Бермасам йиғларди, ҳарҳаша қиларди. Энди менинг ҳам қайсарлигим тутиб қоларди-да, кеча ишимга қарашмагани борми, уйинимга ҳалақит бергани борми, ҳаммаси не-

гадир эсимга тушиб қоларди. Узим берганимни олмасам: «Бор, узинг топиб туш», — деб тескари қараб, кетиб қолардим. Шундай пайтда елим қурмагур шундай ширин туюлар эдики... Сиз ҳам еб қурганмисиз? Эрта баҳор, дарахт энди гулини ташлай деб тургандагиси жуда бошқача булади. Ажойиб узига хос таъми бор. Дарвоқе, у жуда ҳам шифобахш. Фақат уриқникини енг! Шафтолиникини есангиз, буқоқ булиб қоласиз-а!

Бир куни... уриқлар энди олая бошлаган эди. Ҳар доимгидек мен «бош ролда» шохнинг учидаман. Пастрга синглим Саодат, этагини очиб олган: — менга ташла, менга ҳам ташла, деб, — тухтамай чинқираверди. Ташласам, ёмонини, пишмаганини ташладим, дейди-да тукиб юборарди. Яна «ташла» деб жанжал қилаверарди. Мен ҳам зерикиб, энди этагини эмас, бошини мулжаллаб ташлай бошладим. Бирдан унинг ҳам жаҳли чиқди-да: мен ҳам чиқаман деб дарахтга тирмаша бошладим. Мен хурсанд булиб кетдим, чунки ҳар доим чиқишни ургатсам ҳам «қурқаман» деб чиқмасди. Мен дарҳол сал пастрга тушдим, қулидан тортиб энг биринчи шохга чиқариб олдим. У иккаламизни кутара олмаслигига ақлим етгани учун мен дарров тепадаги шохга чиқишимни биламан, Саодат турган шох «қарс» этиб тушса буладими?! Саодат шох билан бирга «гурс» этиб ерга тушди, индамай қолди. Қарасам кукариб кетяпти. Қандай узимни ерга отганимни билмай қолибман. Жон ҳолатда «лод» деганимча уни силкилай бошладим. Саодат ингради, жон кирди, кейин йиғлаб юборди. Бу орада нон епаётган онам билан катта опам югуриб этиб келди. Айбдорлигим учун, қурқанимдан яна дарахтга чиқиб олдим. Лекин сира ҳам узимни тутолмайман: вой укажоним-ей, деб йиғлаётиман.

Онам: «Вой шўрим курсин», дея синглимни дарров бағрига босдилар, у энди узига анча келиб қолган эди.

— Нега чиқдинг, қандай чиқдинг? — дея онам суроқ қила бошладилар.

— Опам ургатди, — деди синглим зурга.

Онам қаҳр билан менга қарадилар. Аммо... Рангимни куриб, қурқиб кетдиларми, ҳар ҳолда уришмадилар. Ақсинча, яна бир менга қарадилар-да:

— Ҳаҳ, «устоз»лигинг курсин! — деб қулиб юбордилар.

БИРИНЧИ ШЕЪРИМ

Биринчи шеър ёзишим қизик булган.

Бундан 30 йил аввал бешинчи

— яъни юқори синфга утганимизда Олияхон Ибрагимовна деган бир қаттиққул ўқитувчи она-тили ва адабиёт фанидан дарс бера бошладим. У кишидан шундай қурқар эдикки, мабодо ручкамиз пастрга тушиб кетса ҳам ололмай, жим утирар эдик. Пашша учса эшитиларди. Лекин дарсни жуда қизиқарли олиб борар эдилар. Гуё қулогингга қуйиб қуйгандай. Жуда чуқур билим эгаси эдилар, муаллимлик салоҳияти юксак эди. Соҳлари узун, оппоқ, дид билан кийинадиган, гузал аёл эдилар, раҳматлик. Хуллас, билим, латофат, ута жиддий қиефа олдида эсанкираб қолардик. Уша ўқитувчимиз туфайли мактабимиздан жуда куп адабиётчилар, журналистлар етиштириб чиқди. Кейинчалик узим ҳам мактабда дарс бера бошлаганимда

англадимки, билимни на фақат қулогимга, балки юрагимга ҳам қуйган эканлар. Бутун ўқитувчилик фаолиятимда устознинг дарс услубига суяндим.

Биз у кишини «Олияхон опой» дер эдик. «Опой» дегани муаллима, хурматли аёл дегандай гап эди.

Бир куни опой дарсга кира солиб, саломлашдилар-да, ораларингизда ким шеър ёза олади? — деб сурадилар.

Ҳаммамиз бир зум лол булиб қолдик, чунки ҳали шеър ёзиш у ёқда турсин, ҳатто у ҳақда тушунчага ҳам эга эмас эдик-да. Опой яна қайта сурадилар. Шунда дугонам Сожида, Фарида! — деди. Бош-

Болаликка сафар

қалар ҳам негадир ҳа, ҳа деб қушилишди. Бошимдан бир пақир сув қуйилгандек булди. Ҳайрат ичра: «Нега мен?!» — дейман титраб.

Опой менга «ялт» этиб қарадилар.

— Сен шеър ёзасанми, вой доно қизим-ей! — дедилар қулиб. Биз биринчи марта у кишининг гузал қулгуси, қуларининг ёнишини куриб ҳайратландик. Турғироғи ҳузур қилдик. Унга қулиш жуда ярашар экан. Умримнинг охиригача уша кунни унутолмасам керак.

— Янаги дарсга шеър ёзиб келасан. Яқинда Навоийга бағишлаб мактабимизда «Шеърят кечаси» утказоқчимиз. Чархий домла бошлиқ катта-катта шоирлар келишади, шеърингни узинг ўқиб берасан, хупми?

Э, воҳ, қандай кунга қолдим. Танаффусда Сожилага дағдага қилдим:

— Нега мени айтдинг? Ахир шеъринг қандай ёзилишини ҳам билмайман-ку!

— Биласан, анов куни ашулани сузлари эсимиздан чиқиб қолганда узинг тукиб айтдинг-ку!

— Вой, аҳмоқ, вой тентак! У бошқа нарса... Энди нима қиламан? Қандай мен ёзолмадим, деб айта оламан, йуқ, қурқаман. Бунинг устига ҳеч кимга насиб этмаган табассум, ишонч менга ҳаля этилди-ку. Уйга зурга етиб олдим, ҳолим йуқ эди, худди касалга ухшайман, елкамдаги юк борган сари мени эзиб, зарага айлангириб юбормоқда эди.

Ноилож дардимни опамга айтдим. Маҳсуда опам мендан уч синф юқори ўқир эдилар.

— Опой ёз, деган булсалар, ёзасан-да. Биласан-ку... Опам хотиржам, шеъринг қонун қодаларини: қофия, санок, туюқларини ургатдилар. Навоийнинг ҳаёти ва ижодига доир китобларни бердилар. Ҳаммаси билан танишиб чиқдим, аммо ёзолмадим. Туртликларидан ёд олдим, ёзолмадим. Кечаси билан ухлолмай чиқдим, йиғладим...

Бирданига тонгга яқин юрагимга НУР қуйила бошлади, кукка учдим...

ЁЗДИМ!!!

Шу кундан бошлаб жуда машҳур булиб кетдим, албатта мактабимизда. Қарабсизки, ҳар бир тадбирда Фарида шеър ўқиб турибди-да!

Хуллас, қурқанимдан шеър ёза бошладим.

Ҳозир ҳам қурқаман. Энди муаллимдан эмас, узимдан, ёзолмай қолишимдан қурқаман...

Фарида БУТАЕВА

Қайларгадир термулиб қолдинг. Дилингда аллалар қофияланаётгандур? Тилингда қувончлар кўчяётгандир? Ахир, менинг жажжигина юрагим юрагинг тагида гуп-гуп этиб уриб турибдику? Сен ўша гуп-гупимдан қувват оласан. Кечирган дарду-ташвишлар хотирангдан ювилиб, оналиқдан шодсан! Ҳи-

ХАЁЛИНГДА ФАҚАТ МЕНМАН — ОНА ЖОН

дингдан маст, бағрингдан ором излағувчи менга она бўлишлик қувончи бутун вужудингни қамраган. Сен энди атрофдаги воқеа-ҳодисаларга ўзгача назар ташлайсан. Тонг саҳарлаб бошланадиган юмушларинг баробарида менга исм излашдан ҳам толмайсан. Шу исм билан бир-икки чакириб кўрасан ҳам. Мабодо менинг ихтиёримсиз живирим шу пайтга тўғри келиб қолса, ҳали юзини ҳам кўрма-

ганинг — менга нисбатан муҳаббатинг яна бир олам ортиб кетади.

Сен энди қисқа бўлсин, бир фурсат топиб кўм-кўк осмонга тикилишни ҳам биласан. Хаёлингда мен бўламан. Ўриқнинг ёрилай деб қолган гул тугунларига диққат қиласан. Умрим гулларига тўлик бўлишини, ўзим гулда хушсурат бўлишимни орзу қиласан. Мен эса тинч ётмайман. Сен менга осмон чексизлигини тилаб турар экансан, мен сенинг бағрингни сиқа бораман. Сен чаман гулларига тикилиб турар экансан, мен сенинг гул юзингга доғлар соламан. Сен атир гулнинг гунчасида менинг сувратимни кўриб турар экансан, мен

сенинг ўндан бир гулининг кучини симириб тураман.

Сен минг бор азобда менга ҳаёт бахш этиш умидида тўлғонасан, мен эса яшашдек бахтни менга инъом этиб турган ҳаётингга ҳатто таҳлика солиб тураман.

Мен сени ўйламайман. Ўйлай олмайман. Яна бир оздан кейин... сенинг меҳр булоғи айқирган кўксингни, маст қилғувчи бўйинг анқиб турган қайноқ бағрингни истаб қоламан. Ҳозир эса, мен ўзим билан бандман, Сени ўйламайман.

Сенинг ҳаёлингда эса фақат — мен, менман — Онажон!..

Муслимбек ЙЎЛДОШЕВ

**Фазогир
миллатдошим
Солижон
Шариповга**

«МАРС»ДА
ОЛТИН,

ОЛМОС БОР

Учар юлдуз, кеча

кундуз

Тиним билмай учасан.

Айтчи бизга, қайга

бориб,

Қаёнларни қучасан?

Васли бизга

қуринмаган,

Минглаб қуёш, Ой,

борми?

Биз билмаган

жаҳонларда,

Зилол сувлик, сой

борми?

Шошма бир оз,

юлдузгинам,

Тулпорим бул,

минайин.

Гузал, ёрқин

жаҳонлардан

Тилсим очиб келайин.

Шошма бир оз

юлдузгинам,

Нигоҳимдан қочмай

тур.

Нурларингни беҳудага,

Исроф этиб, сочмай

тур.

Бирга, бирга бу

тугарак

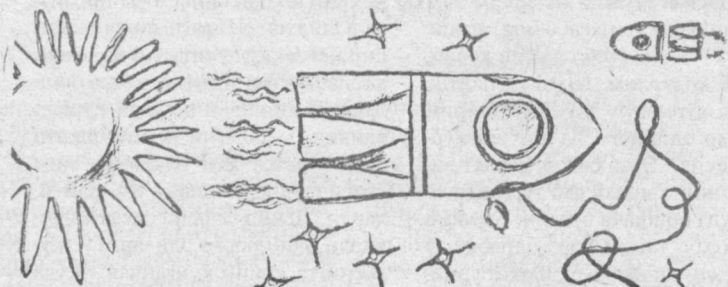
Жаҳон сирин очайлик.

Сен васлингдан, мен

қалбимдан,

Нур таратиб сочайлик.

Космик кема

етолмаган

Жойларга сен етарсан.

Шодлик куйин

тинглаб мандан,

Мен-ла бирга кетарсан.

Ой қаърида, неча минг

йил

Етган турфа конлар бор.

Шундоққина қушни

«Марс»да,

Олтин, олмос ётар зор.

Шошма бир оз

юлдузгинам,

Энди идрок этайлик.

Миллиард йиллик

тилсимларни

Очиб бахтга этайлик.

Беҳудага девонадек,

айланмоқдан кеч

бугун.

Иқболингнинг

жумбоғини

Кечиктирмай еч бугун.

Сенинг бахтинг,

менинг бахтим—

Жаҳон бахти аталгай.

Сен билан мен етган

жойга

Ким етмай, ким

етолгай?

Энди руйрост

хамдардлашиб,

Мурод ҳосил этайлик.

Олтин йургак ураб

чархга,

Гулга буркаб кетайлик!

ТУРСУН МУҲАММАД

Қадимда табиблар беморни даволашда яхши кайфият муҳим эканлигини яхши билишган.

Шодлик оширувчи созанда,

гамни кўтарувчи хонанда, деб айтишган. Инсон мусикадан завқланганда, юракнинг қисқариб — бушашиш кучи ортиб, қон босими муътадиллашиб, қон томирлари кенгайди. Агар куй ёқмасачи? Аксинча ҳолат руй берар экан. Бундан худо сақласин.

Қаранг-а, яхши куйнинг қудратини. Инсон соғлигига қанчалик таъсир эта олар-

«ҚАТЪИЙЛИКНИ ОТАМДАН ОЛДИМ»...

кан.

Бугунги кунда узининг сеҳрли мусикаси, жарангдор овози билан санъат оламига кириб келаётган болажонлар ҳам талайгина. Шулардан бири Жамолхон Сайфуллаевдир.

Жамолхон Шайхонтохур туманидаги болалар ва усмирлар ижодиёти марказидаги мусика туғарагига қатнайди. Шу билан бирга Тошкент шаҳридаги Садриддин Айний номли 84-мактабнинг 8-«Д» синфида аъло баҳоларга ўқийди.

— Шашмақомнинг узи

ЭНГ ЯХШИСИ

Мақтабда қайси дарсни
ёқтирасан, Дилафруз?
Менинг ёқтирган дарсим —
Дада, катта танаффус.

БОЙЧЕЧАК

Бунчалар ҳам шоқалоқсан
бойчечак?
Навбахорга вақт бор-ку, ҳой
чечак!
Чақирасан ёнингга, гар тез
борсам
Кийимларим бўлади-ку лой,
чечак...

**Собир ОЛИМЖОН,
Юқори Чирчиқ тумани,
Ковардан қишлоғи**

ДИЛНАВОНИНГ ҲАЯЖОНИ

Дилнавонинг уша кунини окшом анча маҳалгача уйкуси келмади. Чунки эртага мактабда «Ғазал мулкининг султони» деб номланган адабий кеча булиши керак. Дилнаво мактабда синфдошлари орасида аълочи укучилардан булганлиги учун ҳам унга она-тили ва адабиёт ўқитувчиси Каромат опа Алматова адабий кечани олиб боришни ишониб топширганди. Шу боисдан у муаллимаси ишончини оқлаш учун уз устида тинмай машқ қилди. Бобомиз ҳақида ёзган газета ва журнал, китобларни тинмай уқиб-урғанди.

Ҳа, яқинда Юқори Чирчиқ туманидаги 3-урта мактабда Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Қамолот» жамғармаси Юқори Чирчиқ туман булими ташаббуси билан адабий кеча ўтказилди. Кечада мактабнинг 8-синф укучиси Махсума Азимбоева Навоийнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида мароқ билан сузлаб берди.

Зайнаб Исматуллаева, Хилола Урмонова, Зуҳра Тожибоевалар эса Навоий ғазаларидан уқиб беришди.

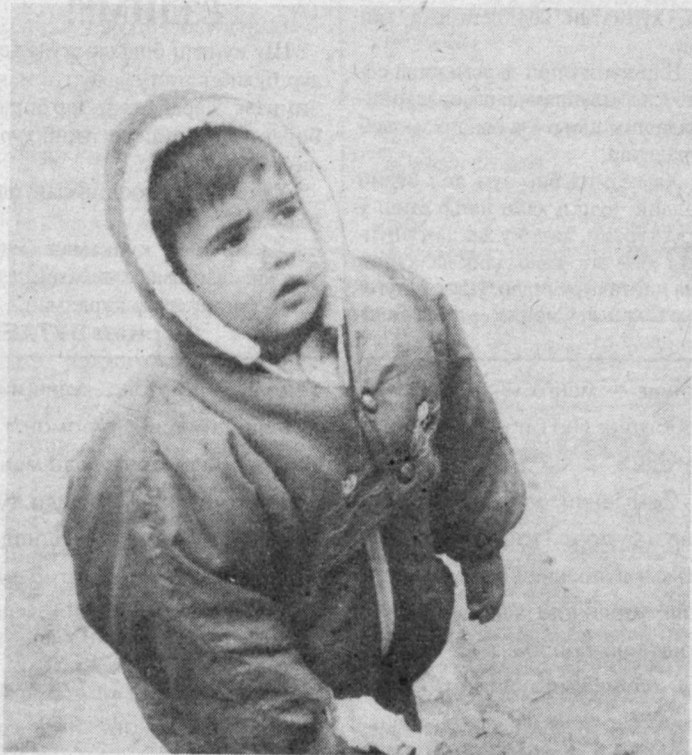
Шундан сунг укучилар узлари тайёрлаган сахна кўринишларини йигилганларга намойиш қилишди.

Айниқса Навоий-Аслидин Ёқубов, Гули — Дилбар Исматуллаева, шоҳ — Элмурод Муродов, бобо — Дилшод Зулфиқоровлар зур маҳоратларини курсатишди.

Ушбу тадбирни мароқли ва мазмунли ўтишида мактабнинг «Маънавият ва маърифат» буйича директор уринбосари Баҳодир Солиҳов, она тили ва адабиёт ўқитувчилари Мавлуда Ёқубова, Каромат Алматова, Саодат Исоқова, мусика ўқитувчиси Бахтиёр Абдурахмоновларнинг хизматлари катта булди.

Дилнавонинг ҳаяжони зур қувонч билан якунланди.

Латифжон МАНСУРОВ

Қиш ҳам чўзилиб кетди

Сабаби у қушиқ айтишдан бушамади. Пайт топиб, эркалатиш мақсадида «Сен узи кимга ухшайсан», — дея олдим Жамолхонга. Шунда у машҳур немис шоири Гегенинг куйидаги мисраларини айтиб, жавоб берди:

**Бўйи бастимни отамдан,
Қатъийликни ҳам ундан**

олдим.

Кувноқликда, шеърини

ижодда

Онамнинг ўғли бўлиб

қолдим.

Феруза ОДИЛОВА

**ТОНГ ЮЛДУЗИ
Муассислар:**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҮМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

ТАХРИР ХАЙЪАТИ:
Муртазо СУЛТОНОВ,
Жаббор РАЗОҚОВ, Гулнора
ЙУЛДОШЕВА, Хотам АБДУ-
РАИМОВ, Инқилоб ЮСУП-
ОВА, Дадахон ЁҚУБОВ,
Миршохид МИРҲАМИДОВ,
Суннатилла ҚУЗИЕВ, Феруза
ОДИЛОВА.

«ЁШ ИҚТИСОДЧИ»

ИЛОВАСИНИ ТАЙЁРЛАГАНЛАР:

Музаффар ПИРМАТОВ,

Равшан ҚАМБАРОВ

Навбатчи:

Маҳлиё МИРСОАТОВА

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Оффсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табоқ Буюртма — Г -01060. 46.496 нусхада босилди. Қоғоз бичими — А-3. Босишга топшириш вақти 19.00. Топширилди — 18.30. Навбатчи: Д. ДАВЛАТОВА

• Руйхатдан ўтиш тартиби № 000137
• Манзилимиз: 700083, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кучаси, 32-уй.
• Нашр курсаткичи: № 64563
• Телефон:
• 1-33-44-25
• 1-36-57-91
• 1-36-54-210

